

Orhuso konvencijos įgyvendinimo ataskaitos forma pagal sprendimą Nr. IV/4 (ECE/MP.PP/2011/2/Add.1)

Lietuva teikia šią ataskaitą atsižvelgdama į sprendimus Nr. I/8, II/10 ir IV/4

Asmuo, atsakingas už nacionalinės ataskaitos pateikimą:	Eglė Paužuolienė Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Teisės ir personalo departamento Teisės taikymo skyriaus vyriausioji specialistė
Parašas:	
Data:	2016-12-28

Įgyvendinimo ataskaita

Pateikite žemiau nurodytą informaciją

Šalis:	Lietuva
Nacionalinis kontaktinis asmuo:	
Institucijos pavadinimas:	Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija
Kontaktinio asmens vardas, pavardė, užimamos pareigos:	Eglė Paužuolienė, Teisės ir personalo departamento Teisės taikymo skyriaus vyriausioji specialistė
Pašto adresas:	Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius
Telefonas:	+370 706 62711
Faksas:	+370 5 266 3663
El. paštas:	egle.pauzuoliene@am.lt

I. Ataskaitos rengimo procesas

Pateikite trumpą informaciją apie šios ataskaitos rengimo procesą, įskaitant informaciją apie tai, su kokiomis institucijomis buvo konsultuotasi arba kurios prisidėjo prie jos ruošimo, kaip konsultuotasi su visuomene, kaip atsižvelgta į konsultavimosi su visuomene rezultatus, kokia medžiaga remtasi ruošiant šią ataskaitą

Atsakymas:

1. Ataskaita rengta atsižvelgiant į pateiktas Orhuso konvencijos (Konvencijos) Sekretoriato rekomendacijas, Atitikties komiteto gaires dėl reikalavimų 2017 m. nacionalinėms įgyvendinimo ataskaitoms.
2. Ataskaitos rengimo etapai: 1) visuomenės, nevyriausybių organizacijų (NVO) ir valdžios institucijų informavimas elektroninėje erdvėje (Aplinkos ministerijos (AM) interneto svetainėje ir Facebook erdvėje) ir raštu (AM kreipėsi su raštiškais kvietimais teikti pastabas į pagrindines NVO, valdžios institucijas) apie pradedamą rengti Orhuso konvencijos įgyvendinimo Lietuvoje ataskaitą, kvietimas teikti pirmines pastabas; 2) gautų pastabų vertinimas, ataskaitos atnaujinimas pagal pateiktas pastabas; 3) visuomenės, NVO ir valdžios institucijų informavimas apie parengtą 2014-2016 m. Orhuso konvencijos įgyvendinimo Lietuvoje ataskaitos projektą, kvietimas teikti papildomas pastabas; 4)

ataskaitos projekto papildymas pagal pateiktas pastabas, vertimas, teikimas Orhuso konvencijos Sekretariatui.

3. Pastabas ataskaitai pateikė AM departamentai, skyriai, AM pavaldžios institucijos, Energetikos, Finansų, Kultūros, Sveikatos apsaugos, Teisingumo, Užsienio reikalų, Žemės ūkio ministerijos, Nacionalinė teismų administracija, Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos statistikos departamentas, NVO „Baltijos vilkas“.

4. Ruošiant ataskaitą vadovautasi galiojančiais Lietuvos Respublikos teisės aktais, tarptautiniais susitarimais, valstybės ir savivaldybių institucijų tinklalapiuose pateikta ir kita jų turima ar pateikta informacija, valstybės institucijų vykdoma praktika, susijusia nacionalinių teismų praktika.

II. Ypatingos aplinkybės, kurios gali padėti geriau suprasti šią ataskaitą.

Ivardykite bet kokias ypatingas aplinkybes, kurios padėtų suprasti šią ataskaitą, pavyzdžiui, ar taikoma federalinė ir/ ar decentralizuota sprendimų priėmimo procedūra, ar Konvencijos nuostatos veikia tiesiogiai nuo jos įsigaliojimo, ar finansinis aspektas sudaro reikšmingas kliūtis Konvencijos nuostatų įgyvendinimui (pasirinktinai).

Atsakymas:

5. Lietuva Orhuso konvenciją ratifikavo 2002 m., Konvencijos GMO pataisą – 2007 m., protokolą Dėl išleidžiamų ir perduodamų teršalų registrų (IPTR) – 2009 m. Atsižvelgiant į tai, jog Orhuso konvencija – horizontalaus taikymo teisės aktas, apimantis didelę dalį valstybės reguliuojamų sričių, Konvencijos nuostatos įgyvendinamos bendrųjų, sektorialių įstatymo lygmeniu ir lydimųjų teisės aktų nuostatomis (vieno teisės akto, skirto Orhuso konvencijos nuostatų įgyvendinimui, nėra). Teisinio reguliavimo ypatumai pagal Konvencijos ramsčius:

5.1. I ramstis – Visuomenės teisė gauti informaciją apie aplinką (4, 5 straipsniai);

5.1.1. Pagrindiniai teisės aktai: (a) Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės (LRV) 1999-10-22 nutarimu Nr. 1175; (b) Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas; (c) Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklės, patvirtintos LRV 2007-08-22 nutarimu Nr. 875.

5.1.2. Konvencijos 5 straipsnis (*Informacijos apie aplinką rinkimas ir platinimas*) įgyvendinamas bendraisiais, sektorialiais teisės aktais.

5.2. II ramstis – Visuomenės teisė dalyvauti priimančiais sprendimus, susijusius su aplinka (6-8 straipsniai);

5.2.1. Konvencijos 6 straipsnis (*Visuomenės dalyvavimas priimančiais sprendimus dėl konkrečios veiklos*) – įgyvendinamas Aplinkos apsaugos įstatymu ir specialiais teisės aktais, pagrindiniai: (a) Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas (PAV įstatymas); (b) Visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos aprašas, patvirtintas 2005-07-15 aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-370.

5.2.2. Konvencijos 7 straipsnis (*Visuomenės dalyvavimas rengiant planus, programas bei formuojant politiką aplinkos srityje*); pagrindiniai teisės aktai: (a) Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas 2004-08-18 LRV nutarimu Nr. 967 (Planų ir programų SPAV tvarkos aprašas); (b) Visuomenės dalyvavimo planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūrose ir vertinimo subjektų, Europos Sąjungos valstybių narių ir kitų užsienio valstybių informavimo tvarkos aprašas, patvirtintas 2014-08-27 aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-455; (c) Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimančiais sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatuose, taip pat teisės aktai, numatantys visuomenės įtraukimą į politikos formavimą

(visuomenės įtraukimas į įvairias darbo grupes savivaldybės, valstybės lygmenyje ir pan.).

5.2.3. Konvencijos 8 straipsnis (*Visuomenės dalyvavimas rengiant vykdomojo pobūdžio teisės aktus ir (arba) bendrojo pobūdžio privalomuosius norminius teisės aktus*) įgyvendinamas teisės aktais, užtikrinančiais visuomenės teisę dalyvauti teisėkūros procese, pagrindinis – Teisėkūros pagrindų įstatymas.

5.3. III ramstis – Visuomenės teisė kreiptis į teismus aplinkos klausimais; teisės kreiptis į teismus pagrindai numatyti bendruosiuose (pvz., Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas) ir specialiuosiuose teisės aktuose. Procesiniai teisės realizavimo aspektai reglamentuojami bendraisiais administracinio, civilinio, baudžiamojo proceso teisės aktais. Su aplinka susiję ginčai nagrinėjami bendra tvarka (nėra specialaus reguliavimo ar institucijų, nagrinėjančių tik su aplinka susijusius ginčus).

6. Orhuso konvencijos (kaip ir kitų tarptautinių teisės aktų) nuostatos taikomos tiesiogiai tais atvejais, kai Konvencija nustato kitokias normas, nei Lietuvos teisės aktai.

7. Institucine prasme Orhuso konvencijos įgyvendinimą Lietuvoje užtikrina: (a) AM ir kitos ministerijos (Energetikos, Susisiekimo, Teisingumo, Žemės ūkio ir kt.) tiek, kiek reguliuojami santykiai susiję su aplinkos sritimi (formuoja politiką, rengia teisės aktus); (b) aplinkos srityje veikiančios institucijos, dažniausiai susiduriančios su Orhuso konvenciją įgyvendinančių nuostatų taikymu: Aplinkos apsaugos agentūra (AAA) ir jos teritoriniai padaliniai, regionų aplinkos apsaugos departamentai (RAAD), tarnybos, inspekcijos (Lietuvos geologijos tarnyba prie AM (LGT), Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie AM (LHMT), Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie AM (VSTT), Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie AM (VTPSI) ir kt.); (c) susijusiose srityse veikiančios institucijos: savivaldos institucijos, Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos (KPD), Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos (PAGD), Radiacinės saugos centras, Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras ir kt.; (d) ginčus nagrinėjančios administracinių ginčų komisijos, nacionaliniai teismai. Valstybės institucijos pagal kompetenciją atsakingos už tinkamą Orhuso konvencijos nuostatų įgyvendinimą, taikymą praktikoje.

8. Pagrindines kliūtis Konvencijos nuostatų įgyvendinimui Lietuvoje sukuria finansinių, žmogiškųjų išteklių trūkumas.

III. Teisinės, reguliavimo ir kitos priemonės, įgyvendinančios bendrąsias 3 straipsnio 2, 3, 4, 7 ir 8 dalių nuostatas

Išvardinkite teises, reguliavimo ir kitas priemones, įgyvendinančias Konvencijos bendrąsias 3 straipsnio 2, 3, 4, 7 ir 8 dalių nuostatas.

Paaiškinkite, kaip šios nuostatos įgyvendinamos. Konkrečiai aprašykite:

- (a) priemonės, numatytas siekiant užtikrinti, kad pareigūnai ir institucijos nukreiptų ir suteiktų reikalingą informaciją (**2 dalis**);
- (b) priemonės, numatytas siekiant remti švietimą ir informavimą, susijusį su aplinka (**3 dalis**);
- (c) priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti deramą pripažinimą ir paramą asociacijoms, organizacijoms ar grupėms, skatinančioms aplinkos apsaugą (**4 dalis**);
- (d) priemonės, kuriomis užtikrinamas principų taikymas, sklaida tarptautiniu mastu (**7 dalis**), įskaitant:
  - (i) priemonės, užtikrinančias Konvencijos 3 straipsnio 7 dalies, Almatos gairių taikymą koordinuojant procesus (informuojant pareigūnus) ministerijose ir tarp ministerijų;
  - (ii) priemonės, užtikrinančias informacijos apie tarptautinius forumus pateikimą nacionaliniu lygiu, įskaitant etapus, kurių metu tokia informacija

pateikiama (prieš derybas konkrečiame tarptautiniame forume, jų metu ir pan.);

(iii) nacionaliniu lygiu visuomenės dalyvavimą skatinančias priemones tiek, kiek jos susiję su tarptautiniais forumais (pavyzdžiui, kvietimas nevyriausybinių organizacijų atstovams kartu dalyvauti tarptautinėse derybose, susijusiose su aplinka ar nevyriausybinių organizacijų įtraukimas formuojant šalies poziciją, kuri bus pristatoma tokiose tarptautinėse derybose), įskaitant etapus, kurių metu tokia informacija pateikiama;

(iv) priemonės, kuriomis skatinamas Konvencijos principų taikymas kituose tarptautiniuose forumuose taikomose procedūrose;

(v) priemonės, kuriomis skatinamas Konvencijos principų taikymas kituose tarptautiniuose forumuose rengiant darbo programas, projektus, sprendimus ir pan.;

(e) priemonės, numatytas siekiant užtikrinti, kad už naudojimąsi Konvencijos garantuojamomis teisėmis asmenys nebus baudžiami, persekiojami ir kitaip varžomi (**8 dalis**).

Atsakymas:

3 straipsnio 2 dalis – priemonės, numatytos siekiant užtikrinti, kad pareigūnai ir institucijos nukreiptų ir suteiktų reikalingą informaciją

9. Galiojantis teisinis reguliavimas užtikrina visuomenės teisę būti supažindintai su informacijos teikimo, visuomenės dalyvavimo, pažeistų teisių gynimo procedūromis. Pagrindiniai teisės aktai: Aplinkos apsaugos įstatymas, Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų įstatymas, Viešojo administravimo įstatymas, Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašas.

10. Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos apraše įtvirtinta institucijų pareiga užtikrinti, kad visuomenei būtų atitinkamai pranešta apie šiuo tvarkos aprašu jai suteikiamas teises ir su tuo susijusią reikiamą informaciją ir patarimus.

11. Informacijos prieinamumo supaprastinimui institucijose yra įsteigtos informacijos atstovo tarnybos, t. y. padalinys ar darbuotojas, atsakingas už informacijos teikimą pagal „vieno langelio“ principą.

12. Pagalba asmenims, norintiems pasinaudoti savo teisėmis, suteikiama visų pirma kreipiantis į valstybės ar savivaldybės institucijos informacijos atstovą (pavyzdžiui, AM informacijos atstovo funkcijas atlieka Komunikacijos skyrius, VSTT – Viešųjų ryšių skyrius), kuris informuoja telefonu, piliečiams apsilankius institucijoje, kreipiantis el. paštu, AM Facebook paskyroje. Jeigu reikalinga speciali informacija, piliečius konsultuoja atitinkamos srities specialistai. Pavyzdžiui, informacijos atstovas skelbia AM ryšių duomenis savo tinklalapyje, teikia visoms informacinėms tarnyboms telefonu, publikuoja informaciniuose leidiniuose. Informaciją apie aplinką, centrų funkcijas tam tikrose vietose teikia RAAD, miestų ir rajonų agentūros, esantys arčiausiai kiekvieno Lietuvos teritorinio vieneto. Juose taip pat galima gauti įvairią informaciją telefonu, elektroniniu paštu, tiesiogiai konsultuojantis ar raštu. Daugelio savivaldybių ir kitų valstybės institucijų skelbimo lentose ar internete galima rasti aptarnavimo tvarką ir informacinių telefonų numerius.

13. Aplinkos apsaugos įstatymo 6 straipsnis numato AM pareigą rūpintis aplinkos apsaugos specialistų kvalifikacijos tobulinimu.

14. Mokymus aplinkosaugos tema organizuoja ir kitos vykdomosios valdžios, teisminės institucijos. Pavyzdžiui, Krašto apsaugos ministerijoje įdiegta krašto apsaugos sistemos darbuotojų ir karių aplinkos apsaugos mokymo sistema. Reguliarūs mokymai organizuojami ir Lietuvos teisėjams.

3 straipsnis 3 dalis – priemonės, numatytos siekiant remti švietimą ir mokymą aplinkos srityje

15. Remiantis Aplinkos apsaugos įstatymu, AM koordinuoja ir organizuoja visuomenės aplinkosauginį švietimą ir mokymą. AM visuomenės švietimą laiko viena iš prioritetinių priemonių, padedančių siekti aplinkos apsaugos ir darnaus vystymosi tikslų. Aktyviai ir sistemingai vykdydama visuomenės švietimą apie aplinką ir jos apsaugą, stengiasi didinti gyventojų informuotumą aplinkos klausimais, skatinti tausią vartojimo kultūrą ir aplinkai

draugišką elgseną.

16. AM 2015-2016 m. sudarė ar atnaujino bendradarbiavimo sutartis su šiomis mokymo įstaigomis: 2015 m. – VšĮ Klaipėdos universitetas, Kauno technologijos universitetu, Vilniaus Gedimino technikos universitetu; 2016 m. – Vilniaus universitetu, VšĮ Socialinių mokelių kolegija, Šiaulių universitetu, VšĮ Lietuvos edukologijos universitetas.

17. Pagal Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priemonę „Visuomenės informavimo apie aplinką sistemos sukūrimas ir plėtra“ suplanuoto ir aplinkos ministro 2009-10-13 įsakymu Nr. D1-610 patvirtinto projekto „Visuomenės informavimas apie aplinką šviečiamosiose laidose, spaudoje, filmuose ir internetiniame portale“, kuriuo siekta skatinti gamtos išteklių išsaugojimą gerinant visuomenės informuotumą aplinkos apsaugos srityje, įgyvendinimas baigtas 2015 m.

18. NAUJA! Siekiant geriau ir išsamiau informuoti šalies visuomenę apie aplinką, 2016 m. AM pradėjo įgyvendinti du naujus šiam tikslui skirtus plataus masto projektus. Jie finansuojami ES paramos lėšomis pagal ES fondų investicijų veiksmų 2014–2020 m. programos priemonę „Visuomenės informavimas apie aplinką ir aplinkosauginių-rekreacinių objektų tvarkymas”.

19. NAUJA! Projekto „Visuomenės informavimas apie aplinką“ tikslas – didinti gyventojų informuotumą šioje srityje, skatinti kiekvieną žmogų susimąstyti apie aplinkai daromą žalą ir keisti savo kasdienius vartojimo įpročius. Informacijos sklaidai bus pasitelkta nacionalinė televizija ir naujienų portalai, socialinė reklama viešojo transporto priemonių, lauko ir kino ekranuose. Be to, bus leidžiama nauja Lietuvos raudonoji knyga, kuriama elektroninė knygų biblioteka.

20. NAUJA! Įgyvendinant projektą „Visuomenės informavimas ir švietimas apie aplinką ir darnų vystymąsi“ parengta informacija bus skleidžiama ją paskelbiant nacionaliniuose, regionų ir rajonų laikraščiuose, organizuojant neformalias edukacines pamokas vaikams, akcijas ir renginius darnaus vystymosi, oro taršos, klimato kaitos padarinių gyvenamojoje aplinkoje, atliekų susidarymo mažinimo ir prevencijos klausimais, praktinius seminarus vietos bendruomenėse apie darnų vystymąsi ir aplinkos suvokimą lyčių lygybės aspektu, atliekant viešosios nuomonės tyrimą apie visuomenės informuotumą aplinkos temomis. Šis projektas išsiskiria tuo, kad daugeliu atvejų į organizuojamus viešuosius renginius bus tiesiogiai įtraukiamos tikslinės grupės.

21. Pareigą šviesti ir ugdyti visuomenę aplinkos klausimais turi ne tik valdžios institucijos, bet ir tam tikrą veiklą vykdančios ūkio subjektai. Pavyzdžiui, pagal Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymą, užstato už vienkartinės pakuotes sistemos administratorius turi pareigą vykdyti visuomenės švietimą ir informavimą užstato už vienkartinės pakuotes sistemos klausimais.

22. Švietimo ir aplinkosauginio informavimo priemonės remia Kultūros ministerija per Kultūros rėmimo fondą ir KPD per Nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimo sklaidos, atgaivinimo ir leidybos projektų dalinio finansavimo valstybės biudžeto lėšomis programą.

3 straipsnio 4 dalis - priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti deramą pripažinimą ir paramą asociacijoms, organizacijoms ar grupėms, skatinančioms aplinkos apsaugą

23. Asociacijų ir kitų visuomeninių organizacijų steigimą ir veiklą reglamentuoja Aplinkos apsaugos įstatymas, Asociacijų įstatymas, Viešųjų įstaigų įstatymas. Minimalus asociacijos steigėjų skaičius – trys fiziniai ir ar juridiniai asmenys, viešąją įstaigą gali įsteigti vienas ir daugiau asmenų. Teisės aktuose numatyti asociacijų steigimo dokumentai teikiami registruoti valstybės įmonei Registrų centras. Dokumentai turi būti patvirtinti notaro. Už dokumentų pateikimą, juridinio asmens įregistravimą mokamas mokestis. NAUJA! Asmenims sudarytos galimybės steigti juridinius asmenis elektroniniu būdu. Šis steigimas greitesnis ir pigesnis (nebūtina tvirtinti dokumentų pas notarą, taikomas mažesnis registravimo mokestis).

24. Asociacijos, organizacijos ar grupės yra partneriai, padedantys įgyvendinti aplinkosauginius tikslus. Su jais rengiamos švietėjiško ir informacinio pobūdžio konferencijos, seminarai, vykdomos konsultacijos aktualiais aplinkosauginiais klausimais. Asociacijos, organizacijos ar grupės informuojamos apie vykstančius procesus, skatinamos pateikti savo nuomones ir išvadas prieš priimant administracinius sprendimus, taip pat įgyvendinami bendri projektai.

25. Bendradarbiavimas su aplinkosauginėmis NVO numatytas įvairiuose aplinkosaugą,

statybas, teritorijų planavimą, kt. veiklos sritis reglamentuojančiuose teisės aktuose, AM planuose ir strategijose, kituose valstybės ir savivaldybių institucijų dokumentuose.

26. AM įsteigta kolegija, kurioje lygiomis teisėmis dalyvauja aplinkosauginių NVO atstovai, aplinkos apsaugos pareigūnai, mokslo ir mokymo institucijų atstovai. Tai patariamoji institucija. Kolegijoje svarstomi svarbiausi ministerijos veiklos klausimai, aptariamoms pagrindinėms ministerijos veiklos kryptys, uždaviniai, išklaunami AM pavaldžių institucijų vadovų pranešimai, ataskaitos, kt. klausimai.

27. Nacionaliniuose teisės aktuose įtvirtinta NVO teisė dalyvauti aplinkos klausimus svarstančių komitetų, tarybų veikloje: tarybos, kuri koordinuoja upių baseinų rajonų (UBR) valdymo planų ir priemonių programų rengimą ir jų įgyvendinimą veikloje (Vandens įstatymas), tarybų, komisijų, darbo grupių sprendžiančių su nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga susijusius klausimus veikloje ir pan.

28. AM pavaldžios institucijos taip pat bendradarbiauja su aplinkosauginėmis NVO. AAA pasirašiusi bendradarbiavimo sutartis su 6 vandens srityje dirbančiomis aktyviomis NVO: Gamtos tyrimų ir ekologinio švietimo stotimi (Marijampolė), Lietuvos Žaliųjų judėjimu, ECAT Lietuva (abi organizacijos įsikūrusios Kaune), ekologiniu klubu „Žvejonė“ (Klaipėda), VšĮ „Vandens namai“ ir Baltijos aplinkos forumu (Vilnius). Šios organizacijos tapo vandens informaciniais centrais.

3 straipsnio 7 dalis - priemonės, kuriomis užtikrinamas principų taikymas, sklaida tarptautiniu mastu

29. Lietuva aktyviai dalyvauja tarptautinių organizacijų veikloje. Siekia, kad būtų užtikrinta kuo platesnė Orhuso konvencijos principų sklaida tarptautiniuose forumuose.

30. NVO kviečiamos dalyvauti tarptautiniuose aplinkosauginiuose susitikimuose. Jų atstovai įtraukiami į šalies delegacijas tokiose konferencijose kaip Aplinka Europai (angl. *Environment for Europe*), Jungtinių Tautų Klimato kaitos konvencijos šalių susitikimuose ir kituose aplinkosauginiuose renginiuose, kuriuose pristatoma Lietuvos patirtis ir vertinama Lietuvos bei kitų šalių pažanga įgyvendinant tarptautinių konvencijų reikalavimus.

31. Visuomenės įtraukimas į tarpvalstybinį poveikį aplinkai galinčių turėtų projektų vertinimą užtikrinamas Lietuvos ratifikuotos Espo konvencijos, susijusių Europos Sąjungos, nacionalinių teisės aktų, dvišalių susitarimų pagrindu. Dėl konkrečios reikšmingas pasekmes aplinkai patirsiančios valstybės institucijų ir visuomenės informavimo tvarkos susitariama tarpvalstybinių konsultacijų metu.

3 straipsnio 8 dalis - priemonės, numatytos siekiant užtikrinti, kad už naudojimąsi Konvencijos garantuojamomis teisėmis asmenys nebus baudžiami, persekiojami ir kitaip varžomi

32. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 25 straipsnyje nurodoma, kad asmeniui neturi būti kliudoma ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas. Laisvė reikšti įsitikinimus, gauti ir skleisti informaciją negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu, jei tai būtina apsaugoti žmogaus sveikatai, garbei ir orumui, privačiam gyvenimui, dorovei ar ginti konstitucinei santvarkai. Konstitucijos 30 straipsnyje nurodoma, kad asmuo, kurio konstitucinės teisės ar laisvės pažeidžiamos, turi teisę kreiptis į teismą. 33 straipsnyje piliečiams laiduojama teisė kritikuoti valstybės įstaigų ar pareigūnų darbą, apskusti jų sprendimus. Įtvirtintas draudimas persekioti už kritiką.

33. Bet koks kliudymas (baudimas, persekiojimas ir kt.) asmeniui pasinaudoti Konstitucijoje įtvirtinta teise, išskyrus pačioje Konstitucijoje įtvirtintas išimtis, yra neteisėtas.

34. Civilinio proceso kodeksas (CPK) numato kiekvieno suinteresuoto asmens teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė ar įstatymo saugomas interesas.

35. Siekiant užkirsti kelią asmenų teisių varžymui civiliniame procese, CPK įtvirtintos procesinės sankcijos asmenims, piktnaudžiaujantiems procesu (teikiami nepagrįsti ieškiniai, sąmoningai veikiama prieš teisingą ir greitą bylos išnagrinėjimą ir išsprendimą). Teismas gali įpareigoti atlyginti byloje dalyvavusio asmens dėl piktnaudžiavimo procesu patirtus nuostolius.

IV. Kliūtys, su kuriomis susiduriama įgyvendinant 3 straipsnį

Ivardinkite kliūtis, su kuriomis susiduriama įgyvendinant bet kurią iš 3 straipsnio dalių.

Atsakymas:

36. Susiduriama su finansinėmis kliūtimis, visuomenės sąmoningumo stoka (visuomenės vangumas, nenoras bendradarbiauti, netinkamas savo teisių įgyvendinimas, nihilistinis požiūris), mažu NVO aktyvumu.

37. Praktikoje kyka valstybės institucijų ir NVO bendradarbiavimo problemų.

V. Kita informacija, susijusi su 3 straipsnio bendrųjų nuostatų taikymo praktika

Pateikite kitą informaciją, susijusią su praktiniu 3 straipsnio nuostatų taikymu.

Atsakymas:

38. NAUJA! Aplinkos apsaugos specialistų kvalifikacijos tobulinimui AAA teikia paraiškas Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšoms gauti. Pavyzdžiui, 2015 m. buvo apmokyti 54 darbuotojai tema „Teisės aktų taikymas PAV, TIPK, SPAV, teritorijų planavimo dokumentų išdavimo srityse. Aktualūs aplinkosauginiai klausimai, taikant šių sričių teisės aktus, ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika“ (Mykolo Romerio universitetas, 2015 m. IV ketvirtis).

39. NAUJA! 2014-2016 m. laikotarpiu Lietuvos teisėjams organizuoti 9 skirtingi specializuoti mokymai su aplinkos apsauga susijusiomis temomis, pavyzdžiui, „Teritorijų planavimas - priemonė tvariai miestų ir šalies raidai įgyvendinti“, „Neteisėtų ir savavališkų statybų bei jų padarinių šalinimo bylos“.

40. NAUJA! AM pavaldžios institucijos aktyviai vykdo visuomenės aplinkosauginį švietimą ir mokymą. Pavyzdžiui, LHMT darbuotojai dalyvauja, inicijuoja ir organizuoja susitikimus švietimo įstaigose, bendruomenėse, savivaldybėse. Per metus vidutiniškai perskaitoma po 65 paskaitas hidrologinę, meteorologinę ir klimato tematika.

41. NAUJA! Taikant skirtingas priemones užtikrinamas visuomenės švietimas specifinėse su aplinka susijusiose srityse. Pavyzdžiui, Lietuvoje įgyvendinama Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa. Pagrindinis šios programos tikslas - iki 2020 m. pabaigos ne mažiau kaip 20 % sumažinti šiluminės energijos (kuro) sąnaudas šiuose namuose, skatinti gerinti pastatų energetinį naudingumą, patalpų mikroklimato reikalavimus. Programos trukmė – 2005-2020 m. Modernizavimo programoje numatyta plėtoti visuomenės informavimą, švietimą ir mokymą pastatų energinio naudingumo didinimo, jų atnaujinimo (modernizavimo), energijos taupymo klausimais. Siekiant geresnio visuomenės informavimo energijos taupymo klausimais, Energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymu ketinama nustatyti energijos tiekėjų pareigą šviesti ir konsultuoti vartotojus bei įtvirtinti, kad Energetikos ministerijos interneto svetainėje būtų skelbiama informacija apie energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, energijos vartojimo auditą ir t.t. Visuomenė apie visus, su programa susijusius klausimus, nuolat informuojama rengiant reportažus televizijoje, radijo laidose, spaudoje, organizuojant seminarus, dalyvaujant parodose, teikiant informaciją žiniasklaidai, taip pat informacija teikiama AM interneto svetainėje, šios programos įgyvendinimą administruojančios VŠĮ Būsto energijos taupymo agentūra interneto svetainėje ir specialiai šios programos viešinimui 2009 m. įkurtoje interneto svetainėje. Visuomenės informuotumas apie Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą, vadovaujantis kasmet atliekamų visuomenės nuomonės tyrimų rezultatais, nuolat didėja (2013 m. – 48 proc. apklaustųjų; 2014 m. – 71,7 proc.; 2015 m. – 92,9 proc.).

42. NAUJA! 2016 m. balandžio mėn. AM siekdama populiarinti Orhuso konvenciją Lietuvoje, šviesti visuomenę, pakartotinai supažindinti su Orhuso konvencijoje įtvirtintomis teisėmis ir pristatyti Konvencijos nuostatų įgyvendinimą konkrečiose srityse Lietuvoje,

organizavo Orhuso konvencijos dieną. Į renginį buvo kviečiami visuomenės, NVO, valdžios institucijų atstovai. Renginyje aktyviai dalyvavo valdžios institucijų atstovai, kurie domėjosi skirtingais Orhuso konvencijos įgyvendinimo Lietuvoje aspektais. Dalyviai dėkojo už puikią iniciatyvą, kvietė ateityje ir toliau organizuoti teminius seminarus, konferencijas, susijusias su Konvencijos įgyvendinimu konkrečiose srityje (teritorijų planavime, kultūros paveldo srityje ir pan.).

43. NAUJA! 2016-2017 m. Klimato kaitos specialiosios programos lėšomis planuojama išleisti knygą klimato kaitos tema, kuri atkreiptų didesnę visuomenės dėmesį į klimato kaitą, atsakytų į dažniausiai kylančius klausimus, susijusius su klimato kaita.

VI. Su 3 straipsnio nuostatų įgyvendinimu susijusių interneto tinklalapių adresai

Esant galimybei, pateikite susijusių interneto tinklalapių adresus:

44.

AM - www.am.lt

AM pavaldūs RAAD:

<http://vrd.am.lt/VI/index.php>

<http://krd.am.lt/VI/index.php>

<http://klrd.am.lt/VI/index.php>

<http://srd.am.lt/VI/index.php>

<http://ard.am.lt/VI/index.php>

<http://mrd.am.lt/VI/index.php>

<http://urd.am.lt/VI/index.php>

<http://prd.am.lt/VI/index.php>

AAA - www.gamta.lt

KPD - www.kpd.lt

LHMT - www.meteo.lt

VSTT - www.vstt.lt

VšĮ Būsto energijos taupymo agentūra - www.betal.lt

www.atnaujinkbusta.lt

VII. Teisinės, reguliavimo ir kitos priemonės, įgyvendinančios 4 straipsnio nuostatas (teisė gauti informaciją apie aplinką)

Išvardinkite teises, reguliavimo ir kitas priemones, įgyvendinančias 4 straipsnio nuostatas (teisė gauti informaciją apie aplinką.)

Paašškinkite, kaip įgyvendinama kiekviena iš 4 straipsnio dalių. Apibūdinkite 2 straipsnyje įtvirtintų sąvokų ir 3 straipsnio 9 dalyje įtvirtintų nediskriminavimo reikalavimų perkėlimą. Taip pat konkrečiai aprašykite:

- (a) priemonės, kurių imtasi siekiant užtikrinti, kad **(1 dalis)**:
  - (i) kiekvienas asmuo turėtų teisę gauti informaciją nepaaiškindamas, kodėl jam tokia informacija reikalinga;
  - (ii) būtų pateikiamos dokumentų, kuriose yra arba kurie apima prašomą informaciją, kopijos;
  - (iii) informacija būtų pateikiama prašoma forma.
- (b) priemonės, kurių imtasi siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi nustatytų terminų **(2 dalis)**;
- (c) priemonės, kurių imtasi pagal **3 ir 4 dalis**:
  - (i) informacijos nesuteikimo išimtims numatyti;
  - (ii) siekiant užtikrinti, kad būtų taikomas šio straipsnio 4 dalies pabaigoje esantis visuomenės interesų testas;
- (d) priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti, kad prašomos informacijos neturinti valstybės institucija imtųsi reikalingų veiksmų **(5 dalis)**;
- (e) priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti, kad būtų įgyvendinamas reikalavimas atskirti ir suteikti skelbtiną informacijos dalį **(6 dalis)**;
- (f) priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad, atsisakius pateikti informaciją, būtų laikomasi nustatytų terminų ir kitų reikalavimų **(7 dalis)**;
- (g) priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi apmokestinimo reikalavimų **(8 dalis)**.

Atsakymas:

45. Pagrindiniai teisės aktai, reglamentuojantys asmenų prašymų suteikti informaciją apie aplinką pateikimą, nagrinėjimą, atsakymą į prašymus ir užtikrinantys Konvencijos 4 straipsnio įgyvendinimą: Viešojo administravimo įstatymas, Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybės institucijų ir įstaigų įstatymas, Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklės. Specialusis teisės aktas – Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašas.

46. „Informacijos apie aplinką“ sąvoka, atitinkanti Konvencijos 2 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą sampratą, apibrėžta Aplinkos apsaugos įstatyme, Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos apraše.

47. Valdžios institucijų, kurios turi pareigą užtikrinti šiame straipsnyje įtvirtintų visuomenės teisių realizavimą, sąvoka apibrėžta Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašo 4 punkte: „Institucija: Vyriausybė, savivaldybės ar kita valdymo institucija; kiti viešojo administravimo funkcijas atliekantys fiziniai ar juridiniai asmenys, kurių sprendimai turi ar gali turėti įtakos aplinkai; nurodytosioms institucijoms pavaldūs arba tos institucijos kontroliuojami fiziniai ar juridiniai asmenys, kurių veikla turi ar gali turėti įtakos aplinkai.“ „Visuomenės“ sąvoka aiškinama plačiai kaip apimanti vieną ar keli fizinius ar juridinius asmenis, jų asociacijas,

organizacijos arba grupės.

4 straipsnio 1 dalis - *Pareiškėjas neturi pagrįsti teikiamo prašymo; pareiškėjo prašymu teikiamos dokumentų kopijos; informacija teikiama prašoma forma*

48. Remiantis Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašo 7 punktu, informacija apie aplinką pareiškėjams teikiama nereikalaujant nurodyti, kuriam tikslui jos reikia.

49. Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 17 straipsnis garantuoja pareiškėjo teisę gauti informaciją pareiškėjo nurodyta forma. Informacija pareiškėjui, atsižvelgiant į jo prašymą, gali būti pateikiama žodžiu, leidžiant susipažinti su dokumentu, pateikiant pažymą, dokumento išrašą ar dokumento kopiją, elektroninę laikmeną, garso, vaizdo ar garso ir vaizdo įrašą, prieigą prie informacijos rinkmenos. Jei prašyme nenurodyta informacijos pateikimo forma, įstaiga ją pateikia tokia forma, kokia gavo prašymą.

50. Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos apraše taip pat numatyta, kad informacija teikiama pareiškėjo pageidaujama forma (8 punktas). Jeigu pareiškėjas nenurodo informacijos pateikimo formos arba jo nurodyta forma informacijos negalima pateikti dėl techninių priežasčių, arba informacija visuomenei jau pateikta kita forma, arba įstaiga pagrįstai mano, kad informaciją būtų tikslinga pateikti kita forma, informacija pateikiama įstaigos pasirinkta forma (nurodžius priežastis) (9 punktas).

4 straipsnio 2 dalis - *priemonės, kurios užtikrina nustatytų informacijos pateikimo terminų laikymąsi*

51. Informacija apie aplinką pareiškėjui pateikiama per 14 kalendorinių dienų. Jei dėl prašomos informacijos apimties ir sudėtingumo institucija negali atsakyti pareiškėjui per 14 kalendorinių dienų, atsakymo terminą institucijos vadovas gali pratęsti dar iki 14 kalendorinių dienų, tačiau visas terminas negali būti ilgesnis kaip mėnuo nuo prašymo gavimo (Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašo 11, 13 punktai).

52. Apie atsisakymą suteikti informaciją pareiškėjas informuojamas per 5 darbo dienas, nurodant informacijos neteikimo priežastis ir sprendimo apskundimo tvarką (Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašo 19 punktas). Jeigu per nustatytą terminą pareiškėjas atsakymo negauna, jis turi teisę kreiptis į administracinių ginčų komisiją ar teismą dėl tokio institucijos neveikimo.

4 straipsnio 3 ir 4 dalys - *atsiakymo suteikti informaciją pagrindai, visuomenės interesų apsaugos testas*

53. Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašo III skyriuje pateikiamas sąrašas atvejų, kuriais valstybės institucijos gali neteikti informacijos apie aplinką. Šis sąrašas iš esmės sutampa su Konvencijoje pateikiamu sąrašu. Informacija gali būti neteikiama, jeigu:

- (a) prašoma informacijos, kuria institucija nedisponuoja ir teisės aktų neįpareigota jos turėti;
- (b) paklausimas yra labai abstraktus arba nelogiškai suformuluotas; tokiu atveju institucija turi pareigą kreiptis į pareiškėją su prašymu patikslinti paklausimą;
- (c) prašymas susijęs su informacija ir duomenimis, kurie dar tik kaupiami, rengiami arba neapdoroti, jei tai nepažeidžia visuomenės interesų. Aprašo 18 punkte nustatyta, kad įstaigos taip pat neteikia informacijos, jeigu jos pateikimas:
  - (d) atskleistų informaciją, kuri pagal įstatymus yra valstybės ar tarnybos paslaptis;
  - (e) pažeistų įstatymų saugomus valstybės saugumo ir gynybos interesus;
  - (f) neigiamai paveiktų tarptautinius santykius;
  - (g) pažeistų įstatymų saugomą asmens teisę į nešališką teismą arba pagal įstatymus būtų laikomas kliudymu teisminėms ar valstybės institucijoms atlikti baudžiamosios, civilinės arba administracinės bylos (procedūros) tyrimą ar nagrinėjimą;
  - (h) atskleistų informaciją, kuri pagal nacionalinę ar ES teisę yra komercinė (gamybos) paslaptis, arba pažeistų įstatymų saugomų statistikos duomenų ir duomenų apie mokesčių mokėtojus konfidencialumą; komercinės (gamybinės ar pramoninės) paslapties samprata apibrėžta Civiliniame kodekse, ją detalizuoja Akcinių bendrovių įstatymo nuostatos. Duomenų ir informacijos konfidencialumą, komercinės ir pramoninės paslapties užtikrinimą taip pat reglamentuoja sektoriniai Lietuvos ir Europos Sąjungos tiesioginio taikymo teisės aktai. Pavyzdžiui, cheminių medžiagų srityje šis klausimas aptartas

Cheminių medžiagų ir preparatų įstatyme, Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (toliau – REACH reglamentas) ir kituose specialiuosiuose teisės aktuose. Kokia informacija apie chemines medžiagas gali būti skelbiama ir prieinama viešai ir kokia informacija laikoma komercine (pramonine) paslaptimi ar konfidencialia, nustatyta REACH reglamento 118 ir 119 str.

- (i) pažeistų įstatymo ginamas intelektinės nuosavybės teises;
- (j) pažeistų asmens duomenų teisinę apsaugą, išskyrus Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo, Visuomenės informavimo įstatymo, Dokumentų ir archyvų įstatymo nustatytus atvejus; asmens duomenų teisinė apsauga taikoma ir juridinių asmenų atžvilgiu;
- (k) neigiamai paveiktų aplinkos, su kuria tokia informacija susijusi, apsaugą, pavyzdžiui, pakentų įstatymų saugomoms retoms rūšims ir bendrijoms, jų buveinėms, radavietėms ir augavietėms;
- (l) susijęs su vidaus administravimu ir institucijų bendradarbiavimu, jei tai nepažeidžia visuomenės interesų;
- (m) neigiamai paveiktų asmenų, savanoriškai pateikusių informaciją, kuriems įstatymai ar kiti teisės aktai nenustato pareigos tokią informaciją teikti, interesus ar keltų grėsmę jų saugumui.

54. Kai kurių iš įvardytų išimčių turinys aiškinamas nacionaliniuose teisės aktuose, teismų praktikoje, tačiau dalies išimčių turinys nėra išaiškintas (pavyzdžiui, informacijos neteikimas siekiant užtikrinti vidaus administravimo, institucijų bendradarbiavimo apsaugą). Prašymą gavęs pareigūnas kiekvienu konkrečiu atveju vertina prašymo turinį, poreikį ginti išimtyse nurodytas vertybes.

55. Pagal Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašo 19 punktą, visais atvejais, kai informacija neteikiama, turi būti įsitikinta, kad apsaugoti šio Aprašo 18 punkte nurodytus interesus svarbiau nei užtikrinti pareiškėjo teisę gauti informaciją. Aprašo 20 punkte taip pat pabrėžiama, kad tam tikri informacijos apie aplinką neteikimo pagrindai (išimtys) netaikomos, jei prašoma pateikti su aplinkos tarša susijusią informaciją.

4 straipsnio 5 dalis - *prašomos informacijos neturinti institucija turi imtis atitinkamų veiksmų*

56. Valdžios institucija, gavusi pareiškėjo prašymą, bet neturinti prašomos informacijos, turi pareigą per 5 darbo dienas persiųsti prašymą kompetentingai institucijai ir apie tai informuoti pareiškėją (Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 13 straipsnis, Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašo 10 punktas).

4 straipsnio 6 dalis - *jei galima atskirti neteiktiną ir teiktiną informaciją, pareiškėjui pateikiama teiktina informacija*

57. Jeigu informacijos dalis gali būti atskirta nuo neteiktinos informacijos, institucija, nepažeisdama neteikiamos informacijos konfidencialumo reikalavimų ir pranešusi apie tai pareiškėjui, pateikia prašomos informacijos teiktiną dalį (Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašo 20 punktas).

4 straipsnio 7 dalis - *atsakymo suteikti informaciją forma ir terminai*

58. Galioja bendra nuostata, kad pareiškėjams atsakymas teikiamas tokia forma, kokia buvo gautas prašymas (jei pareiškėjas nepageidauja atsakymo (informacijos) gauti kita forma). Apie atsisakymą suteikti informaciją pareiškėjas informuojamas per 5 darbo dienas, nurodant informacijos neteikimo priežastis ir sprendimo apskundimo tvarką (Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašo 19 punktas).

4 straipsnio 8 dalis – *mokestis už informacijos suteikimą*

59. Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašo 26 punkte įtvirtinta, kad institucijų turima ar joms skirta informacija nemokama. Informacija pareiškėjams teikiama neatlygintai, išskyrus teisės aktuose įtvirtintas informacijos teikimo sąnaudas (kopijavimo, leidybos ir kitos išlaidos) (tvarkos aprašo 27 punktas).

60. Dokumentų kopijų parengimo išlaidų atlyginimo tvarkoje, patvirtintoje LRV 2000-09-01 nutarimu Nr. 1039, nustatyta vieninga, valdžios institucijų taikoma (išskyrus tam tikras išimtis) dokumentų kopijų parengimo išlaidų atlyginimo tvarka. Joje numatyti maksimalūs dokumentų kopijų pateikimo įkainiai, kurie apskaičiuojami taip: bazinis įkainis (A4

formato lapas – 0,04 euro; A3 formato lapas – 0,09 euro; garsinio regimojo, kompiuterinės informacijos dokumento kopijos parengimo išlaidos lygios atitinkamos laikmenos (magnetinės juostos, diskelio ar panašiai) kainai) dauginamas iš Statistikos departamento kiekvienais metais skelbiamo vartotojų kainų indekso (2013 m. – 146,6; 2014 m. – 146,9; 2015 m. – 146,4) ir dalinamas iš 100. Šiame teisės akte taip pat numatyta, kad socialinę paramą gaunantiems asmenims taikomos išlygos – prašomos dokumentų kopijos teikiamos nemokamai (jei prašoma iki penkių lapų kopijų).

VIII. Kliūtys, su kuriomis susiduriama įgyvendinant 4 straipsnį

Įvardinkite kliūtis, su kuriomis susiduriama įgyvendinant bet kurią iš 4 straipsnio dalių.

Atsakymas:

61. Pateikiamuose prašymuose būna nepakankamai detalai įvardijama pageidaujama informacija.

IX. Kita informacija, susijusi su 4 straipsnio taikymo praktika

*Pateikite kitą informaciją, susijusią su **praktiniu 4 straipsnio nuostatų (teisė gauti informaciją) taikymu**, pavyzdžiui, ar yra sukaupta gautų prašymų, atsisakymų suteikti informaciją ir priešasčių, dėl kurių atsisakyta suteikti informaciją, statistika?*

Atsakymas:

62. LHMT duomenimis, tarnyba kiekvienais metais parengia virš 4,5 tūkstančio hidrometeorologinių pažymų.

63. NAUJA! VSTT valdo Saugomų teritorijų valstybės kadastrą, kuriame skelbiama ne tik viešai prieinama informacija, tačiau individualaus prašymo pagrindu gali būti teikiamos pažymos, išrašai. Apskaičiuota, kad 2015 m. kadastro interneto svetainėje buvo sugeneruota virš 600 išrašų kadastro naudotojams.

64. NAUJA! 2015 m. pradėjo veikti Kultūros paveldo elektroninių paslaugų informacinė sistema (www.kpepis.lt). Ši sistema ne tik sudaro galimybes elektroniniu būdu atlikti su kultūros paveldo apsauga susijusias administracines paslaugas, bet ir elektroniniu būdu teikti ir gauti informaciją, susijusią su nekilnojamoju kultūros paveldu ir jo apsauga.

X. Su 4 straipsnio nuostatų įgyvendinimu susijusių tinklalapių adresai

Esant galimybei, pateikite susijusių interneto tinklalapių adresus:

65.

AM - www.am.lt

Kultūros paveldo elektroninių paslaugų informacinė sistema - www.kpepis.lt

XI. Teisinės, reguliavimo ir kitos priemonės, įgyvendinančios 5 straipsnio nuostatas (informacijos apie aplinką rinkimas ir platinimas)

Išvardinkite teises, reguliavimo ir kitas priemones, įgyvendinančias 5 straipsnio nuostatas (informacijos apie aplinką rinkimas ir platinimas).

Paašškinkite, kaip įgyvendinama kiekviena iš 5 straipsnio dalių. Aprašykite su šio straipsnio nuostatomis susijusių 2 straipsnio apibrėžimų perkėlimą ir nediskriminavimo reikalavimą, įvardytą 3 straipsnio 9 dalyje. Taip pat konkrečiai aprašykite:

- (a) priemonės, kurių imtasi siekiant užtikrinti, kad **(1 dalis)**:
  - (i) valstybės institucijos disponuotų ir atnaujintų informaciją apie aplinką;
  - (ii) būtų sukurtos būtinos sistemos, užtikrinančios, kad valstybės institucijos tinkamai gautų informaciją;
  - (iii) esant ypatingai padėčiai, atitinkama informacija būtų nedelsiant išplatinta;
- (b) priemonės, kurių imtasi norint užtikrinti, kad būdas, kuriuo valstybės institucijos visuomenei pateikia informaciją, būtų skaidrus ir informacija apie aplinką būtų prieinama **(2 dalis)**;
- (c) priemonės, kurių imtasi norint užtikrinti, kad informacija apie aplinką būtų palapsnui prieinama elektroninėse duomenų bazėse, kurios būtų visuomenei lengvai pasiekiamas viešaisiais telekomunikacijų tinklais **(3 dalis)**;
- (d) priemonės, kurių imtasi norint spausdinti ir platinti nacionalines aplinkos būklės ataskaitas **(4 dalis)**;
- (e) priemonės informacijai platinti **(5 dalis)**;
- (f) priemonės, kurių imtasi skatinant operatorius, kurių veikla susijusi su dideliu poveikiu aplinkai, reguliariai informuoti visuomenę apie jų veiklos ir produktų poveikį aplinkai **(6 dalis)**;
- (g) priemonės dėl informacijos spausdinimo ir teikimo **(7 dalis)**;
- (h) priemonės, kurių imtasi siekiant parengti mechanizmus, užtikrinančius pakankamos informacijos apie produktus teikimą visuomenei **(8 dalis)**;
- (i) priemonės, kurių imtasi nacionalinei užterštumo kadastrų ir registrų sistemai įkurti **(9 dalis)**.

Atsakymas:

66. Informaciją apie 2 straipsnio ir 3 straipsnio 9 punkto sąvokų traktavimą informacijos apie aplinką teikimo, sklaidos srityje pateikta prie atsakymo apie 4 straipsnio įgyvendinimą.

67. Vienas iš Aplinkos apsaugos įstatymo 4 straipsnyje įtvirtintų principų, kuriuo grindžiama aplinkos apsaugos sistema Lietuvoje - visapusiška, teisinga ir laiku surinkta informacija apie aplinką.

5 straipsnio 1 dalies a ir b punktai - priemonės, užtikrinančios informacijos apie aplinką atnaujinimą ir platinimą, sistemų, skirtų skleisti informaciją apie veiklą, galinčią daryti didelį poveikį aplinkai, kūrimą

68. Valdžios institucijų pareiga kaupti, sisteminti, nuolat atnaujinti ir platinti informaciją apie aplinką įtvirtinta Aplinkos apsaugos įstatyme, Aplinkos monitoringo įstatyme, Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos apraše.

69. AAA – pagrindinė institucija, atsakinga už informacijos apie aplinkos oro kokybę, paviršinių vandens telkinių būklę, cheminių medžiagų ir preparatų (mišinių) srautus, taršą ir taršos prevencijos priemones rinkimo, sisteminimo ir platinimo organizavimą. AAA organizuoja ir koordinuoja upių ir ežerų kategorijos vandens telkinių valstybinio

monitoringo vykdymą, renka ir tvarko šio monitoringo metu gautus duomenis, vertina upių ir ežerų kategorijos vandens telkinių ekologinę ir cheminę būklę, teisės aktų nustatyta tvarka priima ir tvarko vandens naudojimo, nuotekų tvarkymo duomenis, rengia ataskaitas ir informaciją apie upių ir ežerų kategorijos vandens telkinių monitoringą ir būklę, vandens naudojimą, nuotekų tvarkymą ir skelbia AAA tinklalapyje, teikia nacionalinėms ir tarptautinėms institucijoms, įstaigoms ar organizacijoms, visuomenei. AAA atsakinga už aplinkos oro kokybės vertinimo visoje Lietuvos teritorijoje organizavimą, vertinimo kokybės užtikrinimą, matavimo sistemų patvirtinimą, matavimų tikslumo ir duomenų kokybės užtikrinimą, aplinkos oro kokybės vertinimo metodų parinkimą, informacijos ir ataskaitų teikimą.

70. Kitos institucijos, atsakingos už informacijos apie aplinką rinkimą ir platinimą: Radiacinės saugos centras, Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras, Lietuvos statistikos departamentas ir kt.

71. Remiantis Aplinkos monitoringo įstatymo 4 straipsniu, aplinkos monitoringas Lietuvoje pagal patvirtintas programas vykdomas trimis lygmenimis: valstybės, savivaldybių ir ūkio subjekto lygmeniu.

72. 2011-03-02 LRV nutarimu Nr. 315 patvirtinta Valstybinė aplinkos monitoringo 2011–2017 programa reglamentuoja Valstybinio aplinkos monitoringo įgyvendinimo schemą, atitinkančią Europos Sąjungos direktyvų reikalavimus aplinkos būklės matavimų kiekiui ir kokybei bei tenkinančią svarbiausius nacionalinius informacijos apie aplinkos būklę poreikius. Remiantis šia programa, visuomenė bei aplinkos kokybę prižiūrinčios institucijos gauna išsamią informaciją (įskaitant ir operatyviąją) apie aplinkos būklę ir jos pokyčius.

73. Savivaldybių institucijos organizuoja ir vykdo aplinkos monitoringą, kaupia jo duomenis savo teritorijų ribose. Konkreti savivaldybių aplinkos monitoringo vykdymo tvarka (stebėjimo vietos, objektai, parametrai, periodiškumas, stebėjimo metodai ir kt.) nustatoma savivaldybių vykdomųjų institucijų parengtose, teisės aktų nustatyta tvarka suderintose ir savivaldybių tarybų patvirtintose savivaldybių aplinkos monitoringo programose.

74. Ūkio subjektai, vadovaudamiesi 2009 m. aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-546 patvirtintais Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatais vykdo ūkio subjektų technologinių procesų monitoringą, ūkio subjektų taršos šaltinių išleidžiamų teršalų monitoringą, ūkio subjektų poveikio aplinkos kokybei monitoringą, ūkio subjektų aplinkos radiologinį monitoringą ir seisminių įvykių monitoringą, teikia monitoringo duomenis atitinkamoms valdžios institucijoms ir nustatyta tvarka informuoja visuomenę. Pavyzdžiui, ūkio subjektai, vykdančys taršos šaltinių išleidžiamų į aplinkos orą ir paviršinį vandenį nuolatinius matavimus, privalo viešai internete skelbti ir nuolat atnaujinti taršos šaltinių išleidžiamų teršalų monitoringo nuolatinių matavimų rezultatus. Ūkio subjektų monitoringo duomenys skelbiami informacinėje sistemoje AIVIKS.

75. Nacionaliniuose teisės aktuose įtvirtinti institucijų bendradarbiavimo keičiantis informacija apie aplinką pagrindai. Pavyzdžiui, AAA duomenų teikimo sutarties pagrindu teikia valstybės institucijoms informaciją apie chemines medžiagas ir preparatus (kaupiamus AIVIKS sistemoje), įskaitant konfidencialius duomenis.

76. Radiacinės saugos įstatyme įtvirtinta Radiacinės saugos centro pareiga rengti radiacinės saugos būklės apžvalgas ir teikti pasiūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms radiacinės saugos klausimais ir informuoti visuomenę.

5 straipsnio 1 dalies c punktas - informacijos pateikimas nedelsiant ypatingos padėties atveju

77. Ekstremaliųjų situacijų valdymą šalyje reglamentuoja Valstybinis ekstremaliųjų situacijų valdymo planas, patvirtintas 2010-10-20 LRV nutarimu Nr. 1503. Plane yra išvardintos atsakingos institucijos, apibrėžtos institucijų, tarp jų ir AM, funkcijos ir atsakomybės ribos, numatyta situacijų valdymo schema, paskirtos atsakingos ir remiančios institucijos kiekvienos situacijos atveju, detalizuoti institucijų veiksmai, kurie turi būti vykdomi.

78. Informacijos teikimo visuomenei ekstremaliųjų situacijų atveju pagrindai įtvirtinti Aplinkos apsaugos įstatyme, Civilinės saugos įstatyme. Gyventojų informavimo įvykus radiacinei ar branduolinei avarijai tvarkoje, patvirtintoje 2002-04-22 LRV nutarimu Nr. 559, Visuomenės, suinteresuotų institucijų ir įstaigų informavimo apie aplinkos oro

užterštumo lygius tvarkos apraše, patvirtintame 2005-05-26 aplinkos ir sveikatos apsaugos ministrų įsakymu Nr. D1-265/V-436 ir kt. AM struktūrinių padalinių bei ministerijai pavaldžių ir jos reguliavimo sričiai priskirtų institucijų veiksmams ekstremalių situacijų atveju reglamentuoti 2003-05-20 aplinkos ministro įsakymu Nr. 248.

79. NAUJA! 2015 m. padarytais Civilinės saugos įstatymo pakeitimais patobulinta gyventojų, institucijų, ūkio subjektų perspėjimo apie gresiančią ar susidariusią ekstremalią situaciją sistema. Išplėstas perspėjimo priemonių sąrašas, numatyta, kad gyventojai, valstybės institucijos ir ūkio subjektai apie gresiančią ar susidariusią ekstremalią situaciją perspėjami nedelsiant.

80. Pagrindinės institucijos, užtikrinančios tinkamą ir greitą visuomenės informavimą apie gresiančią ar susidariusią ekstremalią gamtinę situaciją: PAGD, AAA, Ekstremalių sveikatai situacijų centras, Policijos informacijos valdyba, specialiosios tarnybos.

81. Nacionaliniuose teisės aktuose įtvirtinti aukščiau nurodytų institucijų bendradarbiavimo pagrindai, keitimosi informacija tvarka ekstremaliųjų situacijų, avarių atveju. Pavyzdžiui, informacija apie cheminius preparatus, kurie laikomi pavojingais dėl jų poveikio žmonių sveikatai ar dėl jų fizinio poveikio, visą parą, darbo ir poilsio dienomis yra prieinama Ekstremalių sveikatos situacijų centro Apsinuodijimų centro informacijos biurui ir naudojama nustatant gydymo priemones ir imantis neatidėliotinų veiksmų žmonių sveikatai ir aplinkai ekstremaliomis situacijomis.

82. Visuomenė apie gresiančią ar susidariusią ekstremalią situaciją, avarią informuojama pranešimais kompetentingų institucijų interneto svetainėse, per populiarias žiniasklaidos priemones, nustatytais atvejais siunčiant trumpąsias sms žinutes. Visuomenė taip pat informuojama apie tai, kokių tolimesnių veiksmų turėtų imtis, kad būtų užtikrinta žmonių sveikatos ir turto apsauga.

5 straipsnio 2 dalis - užtikrinamas skaidrus informacijos pateikimas visuomenei, informacija yra laisvai prieinama

83. Remiantis informacijos apie aplinką teikimą reglamentuojančiais teisės aktais, institucijos įpareigotos rinkti, skleisti informaciją, užtikrinti informacijos prieinamumą ir aiškumą. Pagalbą visuomenei, įgyvendinant "vieno langelio" principą, taip pat teikia institucijose paskirta informacijos atstovo tarnyba, t. y. padalinys ar darbuotojas, atsakingas už informacijos teikimą (žiūrėti atsakymą, pateiktą prie 3 straipsnio 2 dalies įgyvendinimo).

84. Institucijos deda reikiamas pastangas, kad jų turima arba joms skirta informacija apie aplinką būtų lengvai prieinama visuomenei per viešąsias telekomunikacijų priemones (internetu tinklalapius, elektronines duomenų bazines) arba būtų laikoma tokia forma arba tokiu formatu, kai informaciją galima iš karto atkurti arba gauti kompiuterinių telekomunikacijų arba kitomis elektroninėmis priemonėmis (Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašo 21 punktą).

85. Pavyzdžiui, vadovaujantis Visuomenės, suinteresuotų institucijų ir įstaigų informavimo apie aplinkos oro užterštumo lygius tvarkos aprašu, informacijos apie aplinkos oro užterštumo lygį reguliarią teikimą visuomenei, suinteresuotoms institucijoms ir įstaigoms organizuoja AAA kartu su RAAD (išskyrus Klaipėdos RAAD). Apie aplinkos oro užterštumo lygį informuojama internete, per radiją ir (ar) televiziją, ir (ar) spaudą, ir (ar) leidiniuose, ir (ar) kt. viešąsias telekomunikacijų priemones. Aplinkos oro užterštumo normose nustatytų normų viršijimo atvejais AAA informaciją apie teršalų koncentraciją aplinkos ore papildomai teikia organizacijoms ir įstaigoms jų nurodytais elektroninio pašto adresais.

86. AM tinklalapyje pateiktas informacijos apie aplinką sąvadas, nurodantis, kokią susijusią su aplinka informaciją turi valstybės ir savivaldybių institucijos ar įstaigos, pagal kurių pateiktus duomenis ir yra sudaromas sąvadas.

5 straipsnio 3 dalis - informacijos perkėlimas palaipsniui į elektronines duomenų bazines

87. Siekiant užtikrinti platesnį, greitesnį informacijos apie aplinką prieinamumą nacionaliniuose teisės aktuose įtvirtinta pareiga internetinėje erdvėje skelbti:

(a) institucijos, įstaigos interneto svetainėje informaciją apie: struktūrą ir kontaktus, su institucijos veikla susijusius teisės aktus (tarp jų ir tarptautinius susitarimus), teisės aktų projektus, tyrimus ir analizę, teisės aktų pažeidimus (skelbiamos Seimo kontrolierių pažymos, teismų sprendimai, kuriais konstatuoti institucijos padaryti pažeidimai, taip pat informacija apie tai, kaip šie pažeidimai buvo ištaisyti), teisinio reguliavimo stebėseną,

informacija, apie institucijos veiklos sritis, teikiamas paslaugas, administracinė informacija, nuorodos;

(b) teisės aktų projektus ir priimtus teisės aktus (teisės aktų informacinė sistema (TAIS), teisės aktų registras (TAR));

(c) aplinkos būklės ataskaitas;

(d) informaciją, susijusią su planuojama ūkine veikla, galinčia daryti reikšmingą poveikį aplinkai ir kt.

88. Visuomenė aktualią informaciją apie aplinką (informaciją apie upių baseinus, vandens telkinių kokybę, įvairių tarptautinių projektų ataskaitas, konferencijų apžvalgas, mokslo tyrimų aplinkos monitoringo srityje ataskaitas, valstybinio oro monitoringo matavimų duomenis, su taršos integruota prevencija ir kontrole susijusią medžiagą, žemėlapius, įvairias schemas, orų prognozes ir t. t.) gali rasti kompetentingų institucijų – AAA, LHMT ir kt. - interneto svetainėse.

89. Lietuvoje taip pat veikia šios elektroninės informacinės duomenų bazės:

(a) Aplinkos informacijos valdymo integruota kompiuterinė sistema (AIVIKS) - sistema, skirta rinkti, sisteminti, kaupti duomenis apie aplinką ir užtikrinti duomenų, informacijos viešumą;

(b) Lietuvos erdvinės informacijos portalas - apima valstybės, savivaldos, verslo ir NVO geografinius (erdvėje orientuotus) duomenis ir su jais susijusią informaciją (<https://www.geoportal.lt>);

(c) NAUJA! Žemėtvarkos planavimo dokumentų rengimo informacinė sistema, įdiegta 2015 m., sudaro sąlygas asmenims, taip pat planavimo organizatoriams, planavimo sąlygas teikiančioms institucijoms, dokumentų rengėjams, šiuos dokumentus derinančioms, teritorijų planavimo priežiūrą atliekančioms, dokumentus tvirtinančioms institucijoms dokumentų rengimo, svarstymo su visuomene, derinimo bei viešinimo procesus atlikti elektroninėmis priemonėmis.

90. NAUJA! LHMT 2015 m. įgyvendino projektą „Pažangių elektroninių paslaugų, suteikiančių galimybę elektroninėje erdvėje gauti LHMT teikiamas paslaugas, sukūrimas“, kurį vykdant atnaujinta interneto svetainė, sukurta pažangi hidrometeorologinių paslaugų informacinė sistema „METIS“ (<http://www.meteo.lt/lt>).

91. NAUJA! 2014 m., įgyvendinant projektą „Aplinkos ministerijos pavaldžių institucijų viešųjų paslaugų perkėlimas į elektroninę erdvę“, sukurtas AM ir jai pavaldžių institucijų elektroninių paslaugų portalas, kuris jungia:

(a) Aplinkosaugos apsaugos kontrolės informacinę sistemą;

(b) Aplinkosaugos leidimų informacinę sistemą;

(c) Saugomų teritorijų valstybės kadastrą; suteikia galimybę sklypų savininkams sužinoti ar sklypai (ne)patenka į saugomą teritoriją; atsisiųsti konkrečios saugomos teritorijos erdvinis duomenis; generuojami išrašai apie LR saugomų teritorijų valstybės kadastro objektus;

(d) Upių, vandenų ir ežerų valstybės kadastrą;

(e) Požeminio vandens informacinę sistemą;

(f) Valstybinę geologijos informacinę sistemą;

(g) Žemės gelmių registrą;

(h) Saugomų rūšių informacinę sistemą;

(i) Teritorijų planavimo duomenų registrą;

(j) Statybos leidimų ir valstybinės priežiūros informacinę sistemą;

(k) Atliekų tvarkytojų valstybės registrą.

5 straipsnio 4 dalis - spausdinama ir platinama nacionalinės aplinkos būklės ataskaita, įskaitant informaciją apie aplinkos kokybę ir aplinkai teikiančią naštą

92. AM ir jai pavaldžios institucijos organizuoja arba dalyvauja rengiant leidinius ir apibendrintą internete talpinamą informaciją apie aplinkos būklę Lietuvoje, taip pat intensyviai dalyvauja rengiant leidinius apie Europos aplinkos būklę (angl. *State of the Environment Report – SOER*), organizuojamus Europos aplinkos agentūros. Skaitmeninės šių leidinių versijos skelbiamos AM ir AAA tinklalapiuose, spausdintas leidinio variantas platinamas visuomenei, valdžios ir mokslo institucijoms. Atitinkamai daugumą aplinkos kokybės duomenų analizių galima rasti internete, pvz., kasmetinės aplinkos oro kokybės ataskaitos yra skelbiamos internete adresu <http://oras.gamta.lt>, o tyrimų, skirtų aplinkos būklės vertinimui ir valstybinio aplinkos monitoringo uždavinių įgyvendinimui, ataskaitos – AAA internetinėje svetainėje.

5 straipsnio 5 dalis - informacijos platinimo priemonės

93. Konvencijos 5 straipsnio 5 dalyje įvardyti teisės aktai, dokumentai, skelbiami AM ir jai pavaldžių institucijų, taip pat kitų valdžios institucijų interneto svetainėse. Teisės aktai skelbiami elektroninėse informacinėse sistemose TAIS ir TAR (žiūrėti informaciją apie 5 straipsnio 3 dalies įgyvendinimą).

5 straipsnio 6 dalis - priemonės, kuriomis operatoriai skatinami aktyviai skleisti informaciją apie savo veiklą, galinčią daryti, darančią didelį poveikį aplinkai

94. Nacionaliniuose teisės aktuose įtvirtinti reikalavimai ūkio subjektams skleisti informaciją apie savo veiklą, galinčią daryti, darančią didelį poveikį aplinkai. Ūkio subjektai vykdo taršos šaltinių monitoringą ir poveikio aplinkai monitoringą, teikia monitoringo duomenis atitinkamoms valdžios institucijoms ir nustatytais atvejais informuoja visuomenę. Pavyzdžiui, ūkio subjektai, vykdančys taršos šaltinių išmetamų į aplinkos orą ir paviršinį vandenį nuolatinius matavimus, privalo viešai internete skelbti ir nuolat atnaujinti taršos šaltinių išmetamų/išleidžiamų teršalų monitoringo nuolatinių matavimų rezultatus.

95. Veiklos vykdytojai lėšas, gautas už perleistus apyvartinius taršos leidimus ir Kioto vienetus, privalo naudoti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų mažinimo ir kitoms aplinkos taršą mažinančioms priemonėms įgyvendinti (aplinkai palankioms technologijoms diegti, energijos efektyvumui didinti, atsinaujinantiems energijos šaltiniams panaudoti, miškams įveisti, mokslo tiriamiesiems darbams ir jų sklaidai, ūkio subjektams konsultuoti ir mokytį, visuomenei informuoti ir šviesti klimato kaitos politikos valdymo ir įgyvendinimo klausimais ir kitoms priemonėms). Ataskaitos apie lėšų, gautų už perleistus apyvartinius taršos leidimus ir Kioto vienetus, paskirstymą ir panaudojimą skelbiamos AM tinklalapyje.

96. Lietuvoje taikomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 761/2001 dėl organizacijų savanoriško dalyvavimo Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemoje (EMAS) 761/2001. Įmonės, įdiegusios EMAS, kiekvienais metais informuoja visuomenę ir AAA apie pasiektus rezultatus. Įmonėms, paženklususioms gaminius ekologiniu ženklu, sudaroma galimybė informuoti visuomenę platinant informaciją AAA interneto svetainėje. Ūkio subjektas, atlikdamas vykdomos veiklos stebėseną, įdiegdamas pažangias technologijas ir savanoriškai dalyvaudamas EMAS, skatinamas aplinkosauginės kontrolės aspektu, jam suteikiamas mažesnis rizikos laipsnis.

5 straipsnio 7 dalis - informacijos pateikimo priemonės

97. AM ir jai pavaldžios institucijos spausdina įvairią faktinę bei analitinę teminę informaciją apie aplinką, tarptautinius susitarimus, kurių sąrašą galima rasti AM interneto svetainėje. Periodinių informacinių – dalomųjų leidinių apsispręsta nebeleisti, kadangi pasirinkti kiti, didesnio imlumo sklaidos kanalai – žiniasklaida, internetas.

5 straipsnio 8 dalis - priemonės, užtikrinančios informacijos apie produktus teikimą

98. Ekologinį ženklumą ir su juo susijusius visuomeninius santykius Lietuvoje reglamentuoja 2009-11-25 Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 66/2010 dėl ES ekologinio ženklo suteikimo, taip pat vadovaujamosi EB ekologinio ženklo suteikimo kriterijais atitinkamoms produktų grupėms. Informacija apie ekologinį ženklumą skelbiama, nuolat atnaujinama AAA internetinėje svetainėje. AAA organizuoja seminarus į kuriuos kviečiami pramonės, mokslo ir visuomeninių organizacijų atstovai; seminaruose pateikiama informacija apie EB ekologinio ženklo suteikimo galimybes ir privalumus.

5 straipsnio 9 dalis - išleidžiamų ir perduodamų teršalų registro sukūrimas

99. Lietuva IPTR protokolą ratifikavo 2009 m. 2004-2005 m. laikotarpiu Lietuva duomenis teikė Europos išleidžiamų ir perduodamų teršalų registru (E-IPTR), o 2006 m. sukūrė nacionalinį registrą (IPTR). Pastarasis sukurtas vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1666/2006 dėl Europos išleidžiamų ir perduodamų teršalų registro sukūrimo ir iš dalies keičiantį Tarybos direktyvas 91/689/EEB ir 96/61/EB (Reglamentas Nr. 1666/2006) nuostatomis. Siekiant užtikrinti tinkamą Reglamento Nr. 1666/2006 įgyvendinimą, 2006-12-29 priimtas aplinkos ministro įsakymas Nr. D1-631 dėl duomenų teikimo į nacionalinį registrą, nustatantis duomenų teikimo tvarką (duomenų turinį, duomenų teikimo periodiškumą, kompetentingą instituciją, kuriai teikiami duomenys ir pan.).

100. AAA paskirta kompetentinga institucija, kuriai veiklos operatoriai nurodytų teisės aktu pagrindu kasmet teikia duomenis, informaciją naudodami IS „AIVIKS“. Veiklos operatoriai turi teikti tik tuos reglamente nurodytus duomenis ir informaciją, kurie nėra pateikti teikiant ataskaitas pagal Teršalų išmetimo į aplinkos orą apskaitos ir ataskaitų teikimo tvarkos aprašo, patvirtinto aplinkos ministro 1999-12-20 įsakymu Nr. 408, Vandens naudojimo ir nuotekų tvarkymo apskaitos tvarkos aprašo, patvirtinto aplinkos ministro 2012-12-28 įsakymu Nr. D1-1120 ir Atliekų susidarymo ir tvarkymo apskaitos ir ataskaitų teikimo taisyklių, patvirtintų aplinkos ministro 2011-05-03 įsakymu Nr. D1-367 reikalavimus (siekiant sumažinti administracinę naštą operatoriams ir siekiant išvengti teikiamos informacijos dubliavimo). Šių ataskaitų duomenys taip pat teikiami į IS „AIVIKS“, yra integruoti su nacionaliniu IPTR, o jų duomenys sudaro virš 80% IPTR apimties. AAA vertina gautų duomenų, informacijos kokybę, esant reikalui turi teisę prašyti veiklos operatorių patikslinti pateiktus duomenis ir informaciją ar juos papildyti ir Reglamento Nr. 1666/2006 nustatyta tvarka teikia juos Europos Komisijai.

101. Nacionalinio IPTR duomenys skelbiami AAA interneto svetainėje, yra laisvai prieinami visuomenei, teikiami nemokamai. Elektroninėje erdvėje taip pat teikiama informacija apie E-IPTR, kuriame pateikiami duomenys ir informacija apie kitų Europos Sąjungos šalių, Norvegijos, Islandijos ir Lichtenšteino didžiausius teršėjus.

XII. Kliūtys, su kuriomis susiduriama įgyvendinant 5 straipsnį

Ivardinkite kliūtis, su kuriomis susiduriama įgyvendinant bet kurią iš 5 straipsnio dalių.

Atsakymas:

102. Susiduriama su informacijos pateikimo tarpvalstybiniame kontekste formos ir turinio problemomis.

XIII. Kita informacija, susijusi su 5 straipsnio nuostatų taikymo praktika

Pateikite kitą informaciją, susijusią su praktiniu 5 straipsnio nuostatų (informacijos apie aplinką rinkimas ir platinimas) taikymu, pavyzdžiui, ar renkama platinamos informacijos statistika?

Atsakymas:

103. Lietuvos Statistikos departamentas rengiamą statistinę informaciją skelbia Oficialiosios statistikos portale osp.stat.gov.lt.

104. NAUJA! 2015 m. atliktoje vartotojų pasitenkinimo hidrometeorologinėmis paslaugomis apklausoje dalyvavo 14 220 respondentų. Atliktos analizės rezultatai parodė, kad didžiausio susidomėjimo sulaukia artimiausios paros orų prognozės. Net 90 % respondentų jas pažymėjo kaip svarbias ir labai svarbias. Beveik tiek pat svarbios ir skaitmeninės orų prognozės (89 %) bei 2–5 parų orų prognozės.

105. NAUJA! VSTT pateiktais duomenimis, per 2015 m. visuomenei pateikta 12 saugomų teritorijų planavimo dokumentų. Tarnyba šiuo metu (2016 m.) vykdo 2016 m. vartotojų atsiliepimų apie Saugomų teritorijų valstybės kadastro teikiamas paslaugas tyrimą.

106. NAUJA! 2014-2016 m. laikotarpiu visuomenė pradėjo aktyviau naudotis IS „Infostatyba“ (statybos, statybų valstybinė priežiūra) teikiamomis elektroninėmis paslaugomis. 2014 m. iš visų teiktų prašymų 62,48 % teikti nuotoliniu būdu, 2015 m. - 71,11 %, 2016 m. pirmąjį pusmetį - 72,92 %.

107. NAUJA! Informacijos apie aplinką rinkimas ir sklaida taip pat užtikrinama priemonių,

patvirtintų sveikatos apsaugos srityje, pagalba. Pavyzdžiui, 2015-12-09 sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-1429 patvirtintas Nacionalinis visuomenės sveikatos ir karščio prevencijos 2016-2020 m. veiksmų planas, kurio tikslas - apsaugoti gyventojų ir ypač karščiui jautrių žmonių sveikatą nuo karščio sukeliama neigiamo poveikio, didinti visuomenės informuotumą, skatinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą. 2015-05-04 sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-565 patvirtinta su klimato kaita susijusių ligų (alerginių ir infekcinių) 2015-2020 m. profilaktikos programa. Numatyta informuoti visuomenę apie alerginių ligų paplitimą ir pan.

XIV. Su 5 straipsnio nuostatų įgyvendinimu susijusių tinklalapių adresai

Esant galimybei, pateikite susijusių interneto tinklalapių adresus:

108.
AM - www.am.lt
AAA - www.gamta.lt
TAIS - www3.lrs.lt/pls/inter/www_tv_2.show?id=9598,1,94
TAR - www.e-tar.lt
AIVIKS - <https://aplinka.lt/web/guest>
Lietuvos erdvinės informacijos portalas - www.geoportal.lt
Žemėtvarkos planavimo dokumentų rengimo informacinė sistema - www.zpdri.lt/zpdri/
AM ir jai pavaldžių institucijų elektroninių paslaugų portalas - epaslaugos.am.lt/apie.html
LHMT - <http://www.meteo.lt/lt>
Radiacinės saugos centras - www.rsc.lt
Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras - www.smlpc.lt
Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras - www.ulac.lt
www.ekomokslas.lt

XV. Teisinės, reguliavimo ir kitos priemonės, įgyvendinančios 6 straipsnio nuostatas (visuomenės dalyvavimas priimant sprendimus dėl konkrečios veiklos)

Išvardinkite teises, reguliavimo ir kitas priemones, įgyvendinančias 6 straipsnyje minimas nuostatas dėl visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus dėl konkrečios veiklos.

Paaiškinkite, kaip įgyvendinta kiekviena iš 6 straipsnio dalių. Aprašykite su šio straipsnio nuostatomis susijusių 2 straipsnio apibrėžimų perkėlimą ir nediskriminavimo reikalavimą, įvardintą 3 straipsnio 9 dalyje. Taip pat konkrečiai aprašykite:

- (a) priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad **(1 dalis)**:
  - (i) 6 straipsnio nuostatos būtų taikomos priimant sprendimus dėl leidimų išdavimo planuojamos veiklos rūšims, išvardintoms Konvencijos I priede;
  - (ii) 6 straipsnio nuostatos būtų taikomos priimant sprendimus dėl planuojamų veiklos rūšių, neišvardintų I priede, tačiau galinčių turėti didelį poveikį aplinkai.
- (b) priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad suinteresuota visuomenė apie nurodomus 2 dalyje klausimus yra informuojama sprendimo priėmimo proceso pradžioje, šiuos veiksmus atliekant adekvačiai, laiku ir veiksmingai **(2 dalis)**;
- (c) priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad visuomenės dalyvavimo procedūrose būtų laikomasi nustatytų terminų **(3 dalis)**;
- (d) priemonės, siekiant užtikrinti visuomenės dalyvavimą pradiniam etape **(4 dalis)**;
- (e) priemonės, kuriomis būsimieji paraiškų teikėjai skatinami prieš pateikiant prašymą gauti leidimą išsiaiškinti, kokios yra suinteresuotos visuomenės grupės, organizuoti svarstymus ir teikti informaciją **(5 dalis)**;
- (f) priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad **(6 dalis)**:
  - (i) kompetentingos valstybės institucijos suinteresuotai visuomenei visuomenės dalyvavimo procedūros metu suteiktų prieigą prie visos, su sprendimo priėmimu susijusios, 6 straipsnyje nurodytos, informacijos;
  - (ii) kompetentingos institucijos suinteresuotai visuomenei teiktų šioje dalyje išvardytą informaciją;
- (g) priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad visuomenės dalyvavimo procedūros leistų visuomenės atstovams teikti pasiūlymus, informaciją, analizę ar nuomonę, kuri, jų manymu, sietina su planuojama veikla **(7 dalis)**;
- (h) priemonės, kuriomis naudojamos priemonės siekiant užtikrinti, kad atitinkamame sprendime deramai atsispindėtų visuomenės dalyvavimo rezultatai **(8 dalis)**;
- (i) priemonės, naudojamos užtikrinti tinkamą visuomenės informavimą apie priimtą sprendimą **(9 dalis)**;
- (j) priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti, kad valstybės institucijai svarstant iš naujo ar atnaujinant veiklos, išvardytos 1 dalyje, įgyvendinimo sąlygas, šio straipsnio 2-9 dalių nuostatos taikomos su atitinkamais pakeitimais ir tais atvejais, kai yra tikslinga **(10 dalis)**;
- (k) priemonės, kurių imamasi šio straipsnio nuostatas taikant sprendimams, susijusiems su leidimų išdavimu dėl apgalvoto genetiškai modifikuotų organizmų išleidimo į aplinką **(11 dalis)**.

Atsakymas:

109. Konvencijos 2, 6 straipsniuose minimos sąvokos pateikiamos ir Lietuvos teisės aktuose. Aplinkos apsaugos įstatymo 7 straipsnyje apibrėžtos suinteresuotos visuomenės, kitų fizinių ir juridinių asmenų teisės, tarp jų ir teisė nustatyta tvarka dalyvauti planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo (PAV) procese, reikalauti, kad būtų nutrauktas kenksmingas ūkinės veiklos objektų poveikis aplinkai, įstatymų nustatyta tvarka teikti pasiūlymus dėl poveikio aplinkai vertinimo privalomumo.

110. Atitinkamai Aplinkos apsaugos įstatymo 8 straipsnyje numatytos valdžios institucijų pareigos, tarp jų: tenkinti arba motyvuotai atmesti piliečių, suinteresuotos visuomenės, kitų juridinių ir fizinių asmenų pasiūlymus aplinkos apsaugos klausimais; viešai skelbti ūkinės veiklos, galinčios turėti kenksmingo poveikio aplinkai, projektus; įvertinti ir deramai atsižvelgti į visuomenės pasiūlymus dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo privalomumo; įvertinti ir deramai atsižvelgti į visuomenės pasiūlymus dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ir galimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai; skatinti piliečius, suinteresuotą visuomenę, kitus juridinius ir fizinius asmenis dalyvauti priimant ir įgyvendinant sprendimus aplinkos apsaugos srityje.

111. „Suinteresuota visuomenė“ suprantama kaip vienas arba daugiau fizinių ar juridinių asmenų, kuriems daro arba gali daryti poveikį sprendimai, veiksmai ar neveikimas aplinkos ir jos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo srityje arba kurie yra suinteresuoti šių sprendimų procesu. Pagal šią apibrėžtį asociacijos ir kiti viešieji juridiniai asmenys (išskyrus valstybės ar savivaldybės, jų institucijų įsteigtus juridinius asmenis), kurie įsteigti teisės aktų nustatyta tvarka ir skatina aplinkos apsaugą, visais atvejais laikomi suinteresuotais asmenimis (Aplinkos apsaugos įstatymo 1 straipsnis).

112. Specifinės visuomenės, suinteresuotos visuomenės teisės, konkrečių visuomeninių santykių kontekste naudojamos sąvokos (pvz., suinteresuotos visuomenės sąvoka PAV procese) apibrėžtos specialiuosiuose teisės aktuose: PAV įstatyme, Teritorijų planavimo įstatyme ir kt.

6 straipsnio 1 dalis - veikla, kuriai taikomas Konvencijos 6 straipsnis

113. Konvencijos I priede išvardintos veiklos rūšys numatytos PAV įstatymo 1-2 prieduose. 1 priede numatytos planuojamos ūkinės veiklos, kurioms atliekamas PAV, antrame priede – veiklos, kurių atžvilgiu atliekama atranka, dėl PAV.

114. PAV įstatyme taip pat nustatyta, kad PAV procedūra taikoma, kai:

- (a) planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas gali daryti poveikį Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms, o institucija, atsakinga už saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo organizavimą, nustato, kad šis poveikis gali būti reikšmingas;
- (b) planuojamos ūkinės veiklos PAV proceso dalyviai pareikalauja, o atsakinga institucija nusprendžia, kad atranka dėl PAV būtų atliekama ir tos planuojamos ūkinės veiklos, kuri neįrašyta į PAV įstatymo 1 ar 2 prieduose pateiktus veiklos rūšių sąrašus.

115. Konvencijos 6 straipsnis taikomas išduodant taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (TIPK) leidimus. TIPK leidimų išdavimą reglamentuoja Aplinkos apsaugos įstatymas, Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklės, patvirtintos 2013-07-15 aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-528 (TIPK taisyklės).

6 straipsnio 2 dalis - efektyvus, tinkamas ir laiku vykdomas visuomenės informavimas

PAV procesas

116. PAV įstatyme apibrėžtos visuomenės ir suinteresuotos visuomenės sąvokos:

- (a) „Visuomenė“ – vienas arba keli fiziniai ar juridiniai asmenys bei jų organizacijos, asociacijos ar grupės.
- (b) „Suinteresuota visuomenė“ – visuomenė, kuriai daro arba gali daryti poveikį sprendimai, veiksmai ar neveikimas PAV srityje arba kuri yra suinteresuota poveikio aplinkai vertinimo procesu. Pagal šią apibrėžtį asociacijos ir kiti viešieji juridiniai asmenys (išskyrus valstybės ar savivaldybės, jų institucijų įsteigtus juridinius asmenis), kurie įsteigti teisės aktų nustatyta tvarka ir skatina aplinkos apsaugą, visais atvejais laikomi suinteresuotais asmenimis.

117. Visuomenės informavimą ir dalyvavimą planuojamos ūkinės veiklos PAV procese detalai reglamentuoja Visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos aprašas. Jame numatytos visuomenės informavimo, dalyvavimo procedūros, terminai, asmenys, atsakingi už visuomenės informavimą, dalyvavimo užtikrinimą, išvardintos šių asmenų funkcijos.

118. Pagal tvarkos aprašą visuomenės informavimo ir dalyvavimo procedūros yra:

- (a) pranešimai apie planuojamos ūkinės veiklos PAV (pranešimas apie atrankos išvadą, ar privaloma vertinti planuojamos ūkinės veiklos poveikį aplinkai ir pranešimas apie parengtą PAV programą);
- (b) viešas visuomenės supažindinimas su planuojamos ūkinės veiklos PAV ataskaita;
- (c) informavimas apie priimtą sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos.

119. Pagal įtvirtintas procedūras visuomenė apie planuojamą ūkinę veiklą informuojama tinkamai ir laiku.

120. Tuo atveju, jei visuomenė mano, kad šios Konvencijos garantuojamos teisės buvo pažeistos, t. y. institucijos nesilaikė informavimo pareigos, informavo ne laiku ar netinkamai, teisės aktų nustatyta tvarka gali kreiptis: (a) į netinkamai veikusią, neveikusią instituciją su prašymu įvertinti, ar atsakingi pareigūnai atliko jiems teisės aktų pagrindu pavestas pareigas; (b) Seimo kontrolierių; (c) administracinių ginčų komisiją; (d) teismą.

TIPK leidimų išdavimas

121. TIPK taisyklėse numatyta, kad paraiškoje TIPK leidimui gauti turi būti pateikta visuomenei suprantama netechninio pobūdžio informacija, turi būti išskiriami svarbiausi planuojamos veiklos aspektai. Visuomenei turi būti sudarytos galimybės teikti pastabas ir pasiūlymus, į kuriuos turi būti atsižvelgiama priimant sprendimą dėl leidimo išdavimo. Suinteresuota visuomenė turi teisę skųsti kompetentingos institucijos priimtą sprendimą. Šios nuostatos garantuoja efektyvų visuomenės dalyvavimą TIPK leidimų išdavimo procese.

6 straipsnio 3 dalis - terminai PAV procesas

122. PAV įstatyme ir Visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos PAV procese tvarkos apraše įtvirtinti visuomenės informavimo ir dalyvavimo PAV procese terminai:

1) Atranka dėl PAV;

(a) paskelbus atrankos išvadą visuomenės turi teisę per 20 darbo dienų atsakingai institucijai teikti prašymus, pasiūlymus dėl atrankos išvados persvarstymo;

(b) per (a) punkte nurodytą terminą gavusi PAV proceso dalyvių prašymus ar pasiūlymus persvarstyti atrankos išvadą, atsakinga institucija per 10 darbo dienų raštu, kuriame nurodomos atrankos išvados persvarstymo priežastys, kviečia atvykti planuojamos ūkinės veiklos organizatorių, PAV dokumentų rengėjų, PAV subjektus, pasiūlymus pateikusius visuomenės atstovus ir kartu su jais išnagrinėja pasiūlymus ar prašymus, persvarsto priimtą atrankos išvadą ir priima galutinę atrankos išvadą.

2) PAV; vadovaujantis PAV procesą reglamentuojančiais teisės aktais, visuomenė pastabas dėl planuojamos ūkinės veiklos PAV gali teikti iki sprendimo priėmimo;

(a) PAV programa; paskelbus PAV programą rekomenduojamas 10 darbo dienų terminas, per kurį visuomenė gali susipažinti su PAV programa ir pateikti pasiūlymus;

(b) PAV ataskaita; PAV ataskaita skelbiama ne vėliau kaip likus 10 darbo dienų iki viešo svarstymo, per šį laiką visuomenė turi teisę susipažinti su PAV ataskaita ir su planuojama ūkine veikla susijusia informacija, taip pat 10 darbo dienų po viešo svarstymo ir dar kartą 10 darbo dienų, kai ataskaitą paskelbia atsakinga institucija savo tinklalapyje; pastabas ir pasiūlymus visuomenė gali teikti 30 darbo dienų laikotarpyje ir iki tol, kol yra priimamas sprendimas dėl planuojamos ūkinės veiklos.

TIPK leidimų išdavimas

123. Aplinkos apsaugos agentūra, gavusi paraišką dėl TIPK leidimo išdavimo apie tai per 5 darbo dienas informuoja visuomenę.

124. Suinteresuota visuomenė turi teisę susipažinti su informacija ne trumpiau kaip 15 darbo dienų nuo informacijos apie gautą paraišką paskelbimo dienos. Pasiūlymus ir pastabas dėl paraiškos ir leidimo išdavimo ar pakeitimo suinteresuotoji visuomenė turi teisę teikti nuo pranešimo paskelbimo apie paraiškos gavimą dienos.

6 straipsnio 4 dalis - priemonės, užtikrinančios visuomenės dalyvavimą ankstyvame

sprendimų priėmimo etape

125. Vadovaujantis nacionaliniais teisės aktais, ankstyvas visuomenės dalyvavimas užtikrinamas pačiame ankstyviausiame etape, kai visos galimybės atviros.

126. Visuomenė informuojama apie atrankos išvadą, jei yra vykdoma atrankos dėl PAV procedūra, taip pat apie PAV programą, kuri rengiama pirminėje PAV procedūrų stadijoje.

127. TIPK taisyklių 70 punkte įtvirtinta, jog kompetentinga institucija - AAA - užtikrina, kad būtų sudarytos sąlygos ankstyvam ir veiksmingam suinteresuotos visuomenės dalyvavimui tiek išduodant leidimą naujiems įrenginiams, tiek keičiant leidimą.

6 straipsnio 5 dalis - *potencialių pareiškėjų skatinimas vykdyti išankstinį visuomenės informavimą, užtikrinti visuomenės dalyvavimą*

128. Teisės aktuose nenumatytas reikalavimas skatinti planuojamos ūkinės veiklos vykdytojus identifikuoti suinteresuotos visuomenės dalį, pradėti diskusijas iki procedūrų vykdymo pradžios.

129. Atsižvelgiant į susiklosčiusią nacionalinę praktiką, būsiami prašymų teikėjai įgyvendina išankstinį visuomenės informavimą, nustato suinteresuotą visuomenę rezonansinės planuojamos veiklos (veikla, svarbi valstybės mastu, ypatingai svarbi tam tikram regionui ir pan.) atveju.

6 straipsnio 6 dalis - *išsamios informacijos apie planuojamą veiklą pateikimas visuomenei*

PAV procesas

130. Atsakinga institucija – AAA – savo interneto svetainėje centralizuotai skelbia informaciją apie:

- (a) planuojamos ūkinės veiklos PAV atrankos išvadas ir atrankos informaciją, kuria remiantis priimta atrankos išvada;
- (b) persvarstytas planuojamos ūkinės veiklos PAV atrankos išvadas ir atrankos išvados persvarstymo protokolus;
- (c) parengtas planuojamos ūkinės veiklos PAV programas;
- (d) patvirtintas planuojamos ūkinės veiklos PAV programas;
- (e) gautas planuojamos ūkinės veiklos PAV ataskaitas;
- (f) priimtus sprendimus dėl planuojamos ūkinės veiklos PAV leistinumų;
- (g) papildomą galimybę susipažinti su parengtomis planuojamos ūkinės veiklos PAV programomis ir PAV ataskaitomis;
- (h) buvusias klaidas, jų ištaisymą ir pataisytą/naują atrankos išvadą ar sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos galimybių;
- (i) teismų panaikintas atrankos išvadas ir sprendimus dėl ūkinės veiklos leistinumų;
- (j) PAV procedūrų sustabdymą;
- (k) sprendimus dėl atrankos išvadų ir sprendimų dėl planuojamos ūkinės veiklos galimybių galiojimo pratęsimo.

Pateikusi prašymą, visuomenė turi teisę gauti visą kitą informaciją, susijusią su planuojama ūkine veikla, taikomomis procedūromis.

131. Atsakinga institucija skelbia savo tinklalapyje priimtą PAV sprendimą, o užsakovas ar PAV dokumentų rengėjas skelbia visuomenės informavimo priemonėse informaciją apie priimtą sprendimą dėl veiklos leistinumų poveikio aplinkai požiūriu. Užsakovo ar PAV dokumentų rengėjo skelbiamoje informacijoje nurodoma:

- (a) Planuojamos ūkinės veiklos užsakovas (pavadinimas, adresas, tel.);
- (b) PAV dokumentų rengėjas (pavadinimas, adresas, tel.);
- (c) planuojamos ūkinės veiklos pavadinimas;
- (d) planuojamos ūkinės veiklos vieta (apskritis, savivaldybė, seniūnija, miestas ar kaimo gyvenamoji vietovė);
- (e) planuojamos ūkinės veiklos aprašymas (trumpai apibūdinama planuojama ūkinė veikla);
- (f) priemonių, numatytų neigiamam poveikiui aplinkai išvengti, sumažinti, kompensuoti ar jo pasekmėms likviduoti, aprašymas (nurodomos pagrindinės priemonės);
- (g) pateiktos PAV subjektų išvados (nurodoma ar pritarė visi PAV subjektai);
- (h) visuomenės informavimas ir dalyvavimas (nurodoma, kada ir kokiose visuomenės informavimo priemonėse buvo skelbimai, kada vyko viešas supažindinimas, kaip buvo atsižvelgta į visuomenės pasiūlymus);
- (i) atsakingos institucijos sprendimo pobūdis (planuojama ūkinė veikla leistina/neleistina), jo priėmimo data ir su juo siejamos sąlygos, pagrindiniai motyvai, kuriais buvo remtasi

priimant sprendimą;

(j) kur ir kada galima susipažinti su išsamesne informacija apie priimtą sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos leistinumą pasirinktoje vietoje.

TIPK leidimų išdavimas

132. Pranešime visuomenei apie gautą paraišką TIPK leidimui išduoti AAA skelbia (internetu svetainėje ir spaudoje):

(a) ūkinės veiklos objekto (įrenginio) pavadinimą, kuriam planuojama išduoti ar pakeisti leidimą, adresą, informaciją apie įrenginyje planuojamą vykdyti veiklą;

(b) kur (nurodomas AAA adresas ir interneto svetainės adresas), kada (nurodomos valandos ir terminas, iki kada galima susipažinti su informacija) ir kaip galima susipažinti su gauta paraiška;

(c) institucijos, priimančios sprendimą dėl leidimo išdavimo ar pakeitimo, iš kurios galima gauti informaciją ir kuriai gali būti teikiamos pastabos ar klausimai, pavadinimas, kam, kaip ir iki kada teikti pasiūlymus, pastabas dėl paraiškos ir leidimo išdavimo arba pakeitimo;

(d) informaciją apie konsultavimąsi su ES valstybe nare, kai toks konsultavimasis atliekamas;

(e) informaciją apie galimą sprendimo pobūdį dėl leidimo išdavimo ar pakeitimo;

(f) duomenis apie taikomas visuomenės dalyvavimo ir konsultavimosi su ja priemones (kur skelbta informacija, kur bus galima susipažinti su pateiktais pasiūlymais ir išduotu leidimu).

133. AAA savo interneto svetainėje ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo paskelbia išduotų ar pakeistų leidimų elektronines versijas ir informaciją apie leidimų galiojimo panaikinimą.

6 straipsnio 7 dalis - visuomenės komentarų, pastabų teikimas

PAV procesas

134. Visuomenė turi teisę teikti pastabas, pasiūlymus viso PAV proceso metu. Pasiūlymai neturi būti motyvuoti.

135. PAV dokumentų rengėjas per visą vertinimo procesą gautus visuomenės pasiūlymus registruoja nustatyta forma ir juos vertina, parengia argumentuotą pasiūlymų įvertinimą ir atsako raštu pasiūlymus pateikusiems suinteresuotos visuomenės atstovams. Argumentuotas visuomenės pasiūlymų įvertinimas yra sudėtinė PAV ataskaitos dalis, kuri viešai eksponuojama ir prieinama visuomenei susipažinti.

136. Pasiūlymus ir pastabas visuomenės atstovai gali išreikšti ir viešo PAV ataskaitos pristatymo metu.

137. Atsakinga institucija, prieš priimdama sprendimą, nagrinėja PAV dokumentų rengėjo atliktą suinteresuotos visuomenės visų pasiūlymų argumentuotą įvertinimą, kviečiasi besikreipusius visuomenės atstovus ir kitus proceso dalyvius aptarti jų pasiūlymų.

TIPK leidimų išdavimas

138. Pasiūlymus ir pastabas dėl paraiškos ir leidimo išdavimo ar pakeitimo suinteresuotoji visuomenė turi teisę teikti nuo pranešimo paskelbimo apie paraiškos gavimą dienos. Nustatomas ne trumpesnis nei 15 darbo dienų terminas pastaboms pateikti. Gautos pastabos registruojamos, vertinamos. Apie vertinimo rezultatus pastabas pateikę visuomenės atstovai informuojami raštu.

6 straipsnio 8 dalis - pareiga atsižvelgti į visuomenės pastabas priimant sprendimą

PAV procesas

139. Tais atvejais, kai yra atliekama atranka, siekiant nustatyti PAV procedūrų atlikimo tikslumą, suinteresuota visuomenė per 20 darbo dienų nuo atrankos išvados paskelbimo dienos turi teisę AM nustatyta tvarka teikti atsakingai institucijai pasiūlymus persvarstyti atrankos išvadą. Atsakinga institucija, gavusi tokį suinteresuotos visuomenės pasiūlymą, privalo kviešti PAV proceso dalyvius dalyvauti priimant galutinę atrankos išvadą.

140. PAV įstatymo nuostatos pabrėžtinai įpareigoja atsakingą instituciją, nagrinėjant PAV ataskaitą, išnagrinėti PAV dokumento rengėjo parengtą argumentuotą suinteresuotos visuomenės pasiūlymų įvertinimą, raštu gautus suinteresuotos visuomenės pasiūlymus.

141. Tais atvejais, kai atsakinga institucija yra gavusi suinteresuotos visuomenės

pasiūlymus dėl PAV ataskaitos, prieš priimdama sprendimą, Planuojamos ūkinės veiklos PAV dokumentų nagrinėjimo AM ir jai pavaldžiose institucijose tvarkos aprašo nustatyta tvarka, organizuoja pasiūlymų aptarimą ir parengia pasitarimo protokolą.

TIPK leidimų išdavimas

142. TIPK taisyklėse įtvirtinta, kad AAA turi užregistruoti gautas visuomenės pastabas ir pasiūlymus, juos išnagrinėti, įvertinti prieš priimdama sprendimą dėl paraiškos priėmimo ar nepriėmimo. Apie suinteresuotos visuomenės pastabų ir pasiūlymų nagrinėjimo rezultatus AAA raštu informuoja pasiūlymus pateikusius suinteresuotos visuomenės atstovus ir veiklos vykdytoją (prieš priimdama sprendimą leidimą išduoti/pakeisti ar neišduoti/nepakeisti).

6 straipsnio 9 dalis - visuomenės informavimas apie priimtą sprendimą

PAV procesas

143. Atsakinga institucija priimtas atrankos išvadas skelbia savo tinklalapyje nurodydama iki kada galima teikti pasiūlymus persvarstyti atrankos išvadą. Galutinė atrankos išvada skelbiama atsakingos institucijos tinklalapyje.

144. Užsakovas, gavęs iš atsakingos institucijos atrankos išvadą, ar privalomas PAV, turi pranešti apie tai visuomenei, paskelbdamas respublikinėje bei miesto (-ų) ar rajono (-ų), kuriame planuojama vykdyti ūkinę veiklą, spaudoje, savivaldybės skelbimų lentoje, o esant galimybei – per radiją ir televiziją. Užsakovui ir PAV dokumentų rengėjui suteikta teisė savo iniciatyva papildomai informuoti visuomenę skelbiant pranešimus ir kitose visuomenės susitelkimo vietose (pvz., visuomeninių organizacijų, parduotuvių, namų bendrijų skelbimų lentose), informuoti kitais būdais (pvz., vykdyti apklausas, pritraukti žiniasklaidą, pranešimus išnešiojant į namus, išsiunčiant paštu, elektroniniu paštu ir kt.).

145. Atsakinga institucija per 3 darbo dienas po sprendimo dėl planuojamos ūkinės veiklos leistinumą priėmimo, jį turi paskelbti savo interneto tinklalapyje. Užsakovas ar PAV dokumentų rengėjas, gavęs atsakingos institucijos sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos leistinumą pasirinktoje vietoje, per 10 darbo dienų turi apie tai pranešti visuomenei teisės aktuose įvardytose visuomenės informavimo priemonėse.

TIPK leidimų išdavimas

146. 2013 m. padarytais TIPK taisyklių pakeitimais įtvirtinta vieninga tvarka, pagal kurią AAA privalo skelbti išduotų leidimų ar jų pakeitimų elektronines versijas ir informaciją apie leidimų galiojimo panaikinimą savo interneto svetainėje.

6 straipsnio 10 dalis - užtikrinama, kad persvarstymo, atnaujinimo procedūrų metu taikomos šios taisyklės

147. Nacionaliniuose teisės aktuose įtvirtinta, kad iš naujo svarstant tam tikros veiklos įgyvendinimo sąlygas yra taikomi Konvencijos 6 straipsnio reikalavimai.

6 straipsnio 11 dalis

148. Informacija apie Konvencijos įgyvendinimą GMO srityje pateikiama prie 6 bis straipsnio ir priedo Nr. I bis įgyvendinimo.

XVI. Kliūtys, su kuriomis susiduriama įgyvendinant 6 straipsnį

Įvardinkite kliūtis, su kuriomis susiduriama įgyvendinant bet kurią iš 6 straipsnio dalių.

Atsakymas:

149. PAV procedūrų vykdymo metu visuomenė kelia vis daugiau klausimų, nesusijusių su PAV, aplinkos apsauga ar visuomenės sveikata, bet susijusių su turтинiais santykiais, galimu nekilnojamojo turto nuvertėjimu.

150. NAUJA! Lietuvos visuomenė susiduria su 6 straipsnyje įtvirtintų teisių apribojimu tarpvalstybiniame kontekste. Astrave (Baltarusija), vos už 50 km nuo didžiausio Lietuvos miesto sostinės Vilniaus, statoma atominė elektrinė. Didžiausią rūpestį šis projektas kelia

dėl to, kad: visuomenė nebuvo ir nėra tinkamai informuojama apie procesus, susijusius su Astravo atominės elektrinės projekto vystymu, visuomenė negauna išsamių paaiškinimų keliamais klausimais, nerimą kelia šio projekto atitiktis tarptautinių teisės aktų reikalavimams, ypač branduolinės saugos srityje, susiduriama su vertimo problemomis. Atsižvelgdama į tai, kad tarpvalstybinių derybų keliu kilusių problemų išspręsti nepavyko, Lietuva 2015-03-25 kreipėsi į Orhuso konvencijos Atitikties komitetą su skundu dėl Baltarusijos veiksmų atitikties Orhuso konvencijos 3 straipsnio 9 dalies, 6 straipsnio 2-4, 6, 8 dalių nuostatomis vystant Astravo atominės elektrinės projektą.

XVII. Kita informacija, susijusi su 6 straipsnio nuostatų taikymo praktika

*Pateikite kitą informaciją, susijusią su **praktiniu 6 straipsnio nuostatų (visuomenės dalyvavimas priimant sprendimus dėl konkrečios veiklos) taikymu**, pavyzdžiui, ar kaupiama statistika, susijusi su visuomenės dalyvavimu priimant sprendimus dėl konkrečios veiklos, taip pat su atsisakymu taikyti šio straipsnio nuostatas nacionalinės gynybos tikslais?*

Atsakymas:

-

XVIII. Su 6 straipsnio nuostatų įgyvendinimu susijusių tinklalapių adresai

Esant galimybei, pateikite susijusių interneto tinklalapių adresus:

151.
AM - www.am.lt
AAA - www.gamta.lt

XIX. Praktinės ir (arba) kitos nuostatos, užtikrinančios visuomenės dalyvavimą planų ir programų, susijusių su aplinka, rengime pagal 7 straipsnį

Išvardinkite atitinkamas praktines ir (arba) kitokias nuostatas, užtikrinančias visuomenės dalyvavimą planų ir programų, susijusių su aplinka, rengime pagal 7 straipsnį. Aprašykite su šio straipsnio nuostatomis susijusių 2 straipsnio sąvokų perkėlimą ir nediskriminavimo reikalavimą, įvardintą 3 straipsnio 9 dalyje.

Atsakymas:

152. Visuomenės dalyvavimo planų ir programų, susijusių su aplinka, rengime pagrindai įtvirtinti Aplinkos apsaugos įstatyme, Teritorijų planavimo įstatyme. Šiuos įstatymus įgyvendinantys teisės aktai, įtvirtinantys visuomenės dalyvavimo nuostatas:

(a) Visuomenės dalyvavimo planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūrose ir vertinimo subjektų, Europos Sąjungos valstybių narių ir kitų užsienio valstybių informavimo tvarkos aprašas;

(b) Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatai;

(c) Visuomenės informavimo ir dalyvavimo rengiant planus ir programas, skirtas klimato kaitos valdymui, aplinkos oro ir vandens apsaugai bei atliekų tvarkymui tvarkos aprašas, patvirtintas 2005-07-26 aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-381.

153. Pagal Aplinkos apsaugos įstatymą „planai ir programos“ suprantami kaip nacionalinio, regioninio ar vietinio lygmens planavimo dokumentai (veiksmų planai ir programos, plėtros planai (programavimo dokumentai), ūkio šakų vystymo planai ir programos, strategijos, koncepcijos, teritorijų planavimo dokumentai ir kt., įskaitant planus bei programas, prie kurių finansavimo prisideda Europos Sąjunga), kurie rengiami, tvirtinami ir (arba) priimami pagal galiojančius teisės aktus ar pagal kompetenciją įgyvendinant viešąjį administravimą ir kurių įgyvendinimo pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, įskaitant tokių planų ir programų visišką ar dalinį pakeitimą.

154. Planų ir programų SPAV tvarkos aprašas nenumato detalios visuomenės informavimo ir dalyvavimo tvarkos, o nukreipia į įgyvendinančius teisės aktus. Nustatyta skirtinga visuomenės informavimo ir dalyvavimo tvarka tais atvejais, kai derinami teritorijų planavimo dokumentai ir ne teritorijų planavimo dokumentai.

155. Pagal Visuomenės dalyvavimo planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūrose ir vertinimo subjektų, Europos Sąjungos valstybių narių ir kitų užsienio valstybių informavimo tvarkos aprašą, plano ar programos (ne teritorijų planavimo dokumentų) projekto ir vertinimo viešinio procedūros susideda iš:

(a) pranešimo visuomenei apie organizatoriaus sprendimą atlikti arba neatlikti plano ar programos vertinimą;

(b) viešo supažindinimo su plano ar programos vertinimo ataskaita ir plano ar programos projektu;

(c) viešinio procedūros atliekant tarpvalstybines konsultacijas;

(d) informavimo apie patvirtintą planą ar programą.

156. Remiantis nustatytomis procedūromis, planų ir programų rengimo organizatorius, pasikonsultavęs su vertinimo subjektais, per 10 darbo dienų skelbia (interneto svetainėje ir spaudoje) informaciją apie tai, ar bus vykdomas SPAV ar ne. Tais atvejais, kai SPAV neatliekamas, organizatorius tokį sprendimą turi pagrįsti.

157. Kai SPAV atliekamas, ne vėliau kaip likus 20 darbo dienų iki viešo susirinkimo, organizatorius interneto svetainėje ir spaudoje skelbia informaciją apie: kur, kada ir iki kada galima susipažinti su plano ar programos projektu ir vertinimo ataskaita (nurodomas adresas ir laikas, susipažinimui turi būti skiriama ne mažiau kaip 20 darbo dienų); kur organizatoriaus interneto svetainėje paskelbtas plano ar programos projektas ir vertinimo ataskaita (nurodoma paskelbimo nuoroda ar rubrika); kam, iki kada, kokių adresu ir kokių būdu (pvz., raštu, elektroniniu paštu) galima teikti pasiūlymus dėl plano ar programos projekto ir vertinimo ataskaitos; kada plano ar programos rengimą organizavusioje institucijoje (ar kitoje skelbime nurodytoje vietoje) įvyks viešas susirinkimas, kurio metu bus viešai supažindinta su vertinimo ataskaita ir plano ar programos projektu.

158. Per nustatytą ne trumpesnę nei 20 darbo dienų laikotarpį visuomenė gali teikti pastabas ir pasiūlymus rengiamo plano ar programos projektui, vertinimo ataskaitai.

159. Organizatorius gautus visuomenės pasiūlymus įvertina, viešo susirinkimo metu informuoja, kaip buvo atsižvelgta į iki susirinkimo gautas pastabas. Jei į gautas visuomenės pastabas neatsižvelgiama, rengiama nustatytos formos visuomenės pasiūlymų įvertinimo pažyma. Ne vėliau kaip per 15 darbo dienų organizatorius teikia šią pažymą visuomenei susipažinti.

160. Konsultacijų su visuomene dokumentai (pasiūlymų teikimo pažymos, viešo supažindinimo protokolas, dalyvių sąrašas, informacija apie skelbimus) yra sudėtinė SPAV ataskaitos dalis.

161. Rengiant teritorijų planavimo dokumentus ir atliekant jų vertinimą, visuomenė informuojama ir dalyvauja šiame procese. Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatuose nustatyta tvarka. Teritorijų planavimo dokumentų rengimo viešinimą sudaro šios procedūros:

- (a) informacijos teikimas visuomenei apie teritorijų planavimo pradžią ir planavimo tikslus, planavimo darbų programą, kurioje nurodoma, ar bus atliekamas SPAV; jeigu toks vertinimas neatliekamas, nurodomi SPAV neatlikimo motyvai;
- (b) susipažinimas su parengtais teritorijų planavimo dokumentais ir jų vertinimo ataskaitomis;
- (c) konsultavimasis su kompetentingomis suinteresuotomis organizacijomis ar suinteresuota visuomene;
- (d) pasiūlymų teikimas ir nagrinėjimas;
- (e) teritorijų planavimo dokumentų viešas svarstymas;
- (f) parengto teritorijų planavimo dokumento viešinimas;
- (g) patvirtinto teritorijų planavimo dokumento viešinimas.

162. Remiantis Visuomenės informavimo ir dalyvavimo rengiant planus ir programas, skirtas klimato kaitos valdymui, aplinkos oro ir vandens apsaugai bei atliekų tvarkymui tvarkos aprašu, visuomenei turi būti suteikta galimybė susipažinti su planais ir programomis per ne trumpesnę nei 20 darbo dienų laikotarpį po informacijos apie rengiamą, keičiamą ar atnaujinamą planą ar programą paskelbimo dienos. Per šį laikotarpį visuomenė turi teisę teikti pastabas, pasiūlymus, kurie registruojami nustatytos formos žurnale. Į atmestus pasiūlymus motyvuotai atsakoma per 10 darbo dienų nuo pasiūlymų teikimui nustatyto termino pabaigos. Apie patvirtintą planą, programą visuomenei pranešama per 10 darbo dienų. Kartu pateikiami motyvai, kuriais buvo remtasi priimant sprendimus rengiant, keičiant ar atnaujinant nurodytus planus ir programas, taip pat statistinė informacija apie visuomenės dalyvavimą (kiek fizinių, juridinių asmenų teikė pasiūlymus, į kelis iš jų buvo atsižvelgta ar neatsižvelgta).

XX. Visuomenės galimybės dalyvauti politikos, susijusios su aplinka, formavime pagal 7 straipsnį

Paaiškinkite, kokios suteiktos galimybės visuomenei dalyvauti su aplinka susijusios politikos formavime pagal 7 straipsnį.

Atsakymas:

163. Visuomenės teisė dalyvauti politikos, susijusios su aplinka, formavime užtikrinama suteikiant galimybes visuomenės atstovams dalyvauti įvairių komitetų, komisijų, darbo grupių, kuriose sprendžiami su politika aplinkos srityje susiję klausimai, veikloje.

164. Pavyzdžiui, vadovaujantis Mėgėjų žvejybos įstatymu, steigiama Mėgėjų žvejybos taryba, kuri aplinkos ir žemės ūkio ministrams teikia pasiūlymus mėgėjų žvejybos klausimais. Į šios tarybos sudėtį įeina žvejų mėgėjų asociacijų atstovai, taip pat mėgėjų žvejybos srities visuomenės informavimo priemonių atstovai.

165. Šios teisės realizavimą taip pat užtikrina visuomenės dalyvavimas teisėkūros procese (žiūrėti informaciją apie 8 straipsnio įgyvendinimą).

XXI. Kliūtys, su kuriomis susiduriama įgyvendinant 7 straipsnį

Ivardinkite kliūtis, su kuriomis susiduriama įgyvendinant 7 straipsnį.

Atsakymas:

166. Visuomenės atstovų nuomone, praktikoje visuomenės dalyvavimas rengiant teisės aktų projektus nėra užtikrinamas. Visuomenės atstovai nurodo, kad teisės aktų projektų derinimas pasitelkiant tik TAIS nėra pakankamas. Tokiu būdu neužtikrinamas visuomenės dalyvavimas pradiniam etape, kai visos galimybės atviros. Atstovai papildomai teigia, kad, atsižvelgiant į vykdomą praktiką, net ne visi teisės aktai derinami TAIS.

XXII. Kita informacija, susijusi su 7 straipsnio nuostatų taikymo praktika

Pateikite kitą informaciją, susijusią su praktiniu 7 straipsnio nuostatų taikymu.

Atsakymas:

167. Pavyzdys, atspindintis visuomenės dalyvavimo UBR valdymo planų ir priemonių programų rengime, atnaujinime praktiką. 2013 m. atnaujinant Nemuno, Lielupės, Ventos ir Dauguvos UBR valdymo planus ir priemonių programas visuomenei AAA tinklalapyje pristatytas UBR planų rengimo tvarkaraštis, pateiktos pagrindinės UBR vandensaugos problemų apžvalgos ir UBR valdymo planų ir priemonių programų projektai. Susipažinimui ir pastabų teikimui kaskart buvo skiriama ne mažiau 6 mėn. Atnaujinami UBR valdymo planų ir priemonių programų projektai buvo derinami (siunčiami raštu, rengiami susitikimai kiekviename UBR) su įvairiomis institucijomis bei suinteresuotomis organizacijomis, visuomene. Suinteresuotos šalys buvo raginamos komentuoti valdymo planų ir priemonių programų projektus bei teikti savo pasiūlymus. Vėliau dokumentai su priemonėmis teisės aktų forma pateikti TAIS.

168. Kitas praktinis 7 straipsnio įgyvendinimo pavyzdys – visuomenės dalyvavimo užtikrinimas rengiant potvynių rizikos vertinimo ir valdymo sistemą. Įgyvendinant 2007-10-23 Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2007/60/EB dėl potvynių rizikos įvertinimo ir valdymo nuostatas 2011-2016 m. laikotarpiu parengta ir patvirtinta preliminarus potvynių rizikos vertinimo ataskaita, potvynių grėsmės ir potvynių rizikos žemėlapis, potvynių rizikos valdymo planai. Šios sistemos kūrimą tiesiogiai koordinavo AM, AAA ir LHMT, rezultatų rengime dalyvavo šalies bei užsienio ekspertai ir mokslininkai, vietos savivaldos institucijos, suinteresuotos visuomenės grupės. Kiekvieno etapo rezultatai ir juos kuriant, ir po sukūrimo, buvo pristatomi visuomenei, susipažinimui ir pastabų teikimui kaskart buvo skiriama ne mažiau 6 mėn., o po sukūrimo rezultatai teisės aktų forma pateikti TAIS. Populiaria forma parengta informacija paskelbta AAA tinklalapyje. Esminių išvadų vizualizavimui parengtas ir internete viešinamas interaktyvus žemėlapis (<http://potvyniai.aplinka.lt/>).

169. NAUJA! Vertinant planų ir programų derinimo su visuomene praktiką kraštovaizdžio srityje, paminėtinas 2015 m. patvirtinto Nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plano derinimo procesas. Rengiant šį planą siekta šviesti visuomenę (plėsti kraštovaizdžio individualumo, jo vertės ir vaidmens supratimą), įtraukti ją į kraštovaizdžio apsaugos ir tvarkymo veiksmus. Viešinimo procedūros vykdytos įvertinus Europos kraštovaizdžio konvencijos, Europos ministrų komiteto rekomendacijų Nr. CM/Rrc(2008)3 valstybėms narėms dėl Europos kraštovaizdžio konvencijos įgyvendinimo gairių nuostatas. Apie planavimo proceso pradžią, plano rengimą, koncepciją, parengtus sprendinius informacija skelbta oficialiajame leidinyje „Valstybės žinios“, AM tinklalapyje. Plano koncepcijos sprendiniai visuomenei pristatyti AM organizuotame mokomajame seminare. Rengiant koncepciją atlikta 1000 Lietuvos gyventojų, kurių amžius nuo 15-74 metų, anketinė apklausa. Plano sprendiniai pristatyti AM organizuotoje kraštovaizdžio architektų metinėje konferencijoje.

XXIII. Su 7 straipsnio nuostatų įgyvendinimu susijusių tinklalapių adresai

Esant galimybei, pateikite susijusių interneto tinklalapių adresus:

170.
AM - <http://www.am.lt>
TAIS - http://www3.lrs.lt/pls/inter/www_tv_2.show?id=9598.1.94

XXIV. Pastangos skatinant visuomenės dalyvavimą vykdomojo pobūdžio ir bendrojo pobūdžio norminių teisės aktų, galinčių turėti reikšmingą poveikį aplinkai, rengimo procese pagal 8 straipsnį

Aprašykite, kokių veiksmų imtasi siekiant paskatinti efektyvų visuomenės dalyvavimą vykdomojo ir bendrojo pobūdžio norminių teisės aktų (teisiškai privalomų), galinčių turėti reikšmingą poveikį aplinkai, rengimo procese pagal 8 straipsnį. Aprašykite 2 straipsnio apibrėžimų perkėlimą ir nediskriminavimo reikalavimą, įvardintą 3 straipsnio 9 dalyje.

Atsakymas:

171. Lietuvoje visuomenei garantuojama teisė dalyvauti teisėkūros procese. Specialios nuostatos, susiję su visuomenės dalyvavimu priimant su aplinka susijusius teisės aktus, nenumatytos.

172. NAUJA! Pagal Teisėkūros pagrindų įstatymą, priimtą 2014 m., teisėkūra – procesas, apimantis teisėkūros iniciatyvų pareiškimą, teisės aktų projektų rengimą, teisės aktų priėmimą, pasirašymą ir skelbimą. Teisėkūroje Lietuvoje, be kita ko, vadovaujamas atvirumo ir skaidrumo principu, reiškiančiu, kad teisėkūra turi būti vieša, su bendraisiais interesais susiję teisėkūros sprendimai negali būti priimami visuomenei nežinant ir neturint galimybių dalyvauti, valstybės politikos tikslai, teisinio reguliavimo poreikis ir teisėkūroje dalyvaujantys subjektai turi būti žinomi, visuomenei ir interesų grupėms sudarytos sąlygos teikti pasiūlymus dėl teisinio reguliavimo visose teisėkūros stadijose, taip pat turi būti žinomi teisės aktų projektų rengimą inicijavę, teisės aktų projektus parengę, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimą atlikę subjektai ir teisinio reguliavimo stebėseną atliekantys subjektai. Konsultavimosi su visuomene tikslas – užtikrinti teisėkūros atvirumą, skaidrumą, sužinoti visuomenės nuomonę apie teisinio reguliavimo problemas ir jų sprendimo būdus, sudaryti visuomenei galimybę daryti įtaką teisės akto projekto turiniui, geriau įvertinti numatomo teisinio reguliavimo teigiamas ir neigiamas pasekmes, jo įgyvendinimo sąnaudas, teikti pasiūlymus dėl TAIS paskelbtų teisėkūros iniciatyvų ir teisės aktų projektų, taip pat dėl teisinio reguliavimo, kurio stebėseną atliekama. Teisėkūros pagrindų įstatymas numato, kad su visuomene turi būti konsultuojamasi laiku ir dėl esminių klausimų (konsultavimosi efektyvumas), taip pat tiek, kiek yra būtina (konsultavimosi proporcingumas).

173. Pareiga konsultuotis su visuomene iš esmės realizuojama pateikiant teisės aktų projektus TAIS, kur suinteresuoti asmenys gali teikti savo pastabas ir pasiūlymus. Gautus pasiūlymus, kurie pateikti ne TAIS, teisės aktų projektus rengiantys subjektai taip pat turi perkelti ir paskelbti TAIS. Teisės akto projektą rengiantis subjektas įvertina visus pateiktus pasiūlymus.

174. Piliiečių įstatymų leidybos iniciatyvos teisę ir jos įgyvendinimo tvarką reglamentuoja Piliiečių įstatymų leidybos iniciatyvos įstatymas.

175. Lietuvos Respublikos Konstitucijos laiduojamos peticijos teisės įgyvendinimo tvarką nustato Peticijų įstatymas. Pagal jį, realizuodamas peticijos teisę asmuo šio įstatymo nustatyta tvarka gali kreiptis į Seimą, Vyriausybę ar savivaldybės institucijas – savivaldybės tarybą bei savivaldybės administracijos direktorių. Pareiškėju laikomas ne jaunesnis kaip 16 metų Lietuvos Respublikos pilietis ar užsienietis, nuolat gyvenantis Lietuvos Respublikoje, arba jų grupė, šio įstatymo nustatyta tvarka parašę ir pateikę

kreipimasi (peticija).

XXV. Kliūtys, su kuriomis susiduriama įgyvendinant 8 straipsnį

Įvardinkite kliūtis, su kuriomis susiduriama įgyvendinant 8 straipsnį.

Atsakymas:

176. NAUJA! Mažas visuomenės aktyvumas teisėkūros procese, pavėluotas pastabų teikimas.

XXVI. Kita informacija, susijusi su 8 straipsnio nuostatų taikymo praktika

Pateikite kitą informaciją, susijusią su praktiniu 8 straipsnio nuostatų taikymu.

Atsakymas:

-

XXVII. Su 8 straipsnio nuostatų įgyvendinimu susijusių tinklalapių adresai

Esant galimybei, pateikite susijusių interneto tinklalapių adresus:

177.

TAIS - http://www3.lrs.lt/pls/inter/www_tv_2.show?id=9598,1,94

XXVIII. Teisinės, reguliavimo ir kitos priemonės, įgyvendinančios 9 straipsnio nuostatas (teisė kreiptis į teismus aplinkos klausimais)

Išvardinkite teises, reguliavimo ir kitas priemones, įgyvendinančias 9 straipsnio nuostatas, garantuojančias visuomenės teisę kreiptis į teismus aplinkos klausimais.

Paaiškinkite, kaip įgyvendinama kiekviena iš 9 straipsnio dalių. Aprašykite su šio straipsnio nuostatomis susijusių 2 straipsnio apibrėžimų perkėlimą ir nediskriminavimo reikalavimą, įvardintą 3 straipsnio 9 dalyje. Konkrečiai aprašykite:

- (a) priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad **(1 dalis)**:
  - (i) kiekvienas asmuo turėtų teisę kreiptis dėl priimto sprendimo pakartotinio nagrinėjimo teisme arba kitoje nepriklausomoje ir nešališkoje institucijoje, jei asmuo galvoja, kad jo prašymas suteikti informaciją pagal 4 straipsnį nebuvo nagrinėtas;
  - (ii) tais atvejais, kai numatoma tokį sprendimą iš naujo svarstyti teisme, asmuo taip pat turėtų teisę įstatymų nustatyta tvarka pasinaudoti skubia, nemokama ar nebrangia pakartotinio nagrinėjimo procedūra, kurią atlieka valstybės institucija arba kita nepriklausoma ir nešališka ne teismo institucija;
  - (iii) galutiniai sprendimai, priimti pagal šios dalies nuostatas, yra privalomi atitinkama informacija disponuojančiai valstybės institucijai, o priežastys yra nurodomos raštu tais atvejais, kai prašymas suteikti informaciją yra atmetamas;
- (b) priemonės, kurių, vadovaujantis nacionaliniais įstatymais, imamasi norint užtikrinti, kad suinteresuoti visuomenės atstovai, atitinkantys 2 dalyje nurodytus kriterijus, turėtų teisę kreiptis dėl priimtų sprendimų pakartotinio nagrinėjimo teisme ir (arba) kitoje nepriklausomoje ir nešališkoje įstatymų nustatyta tvarka įsteigtoje institucijoje, siekiant teisiniu ar procesiniu požiūriu užginčyti bet kokio sprendimo teisėtumą, veiksmus arba neveikimą, nepažeidžiant 6 straipsnio nuostatų **(2 dalis)**;
- (c) priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad visuomenės atstovai, atitinkantys nacionaliniuose įstatymuose numatytus kriterijus, jeigu tokie yra, galėtų administracine arba teismo tvarka kreiptis dėl privačių asmenų arba valstybės institucijų, pažeidžiančių nacionalinių įstatymų nuostatas, susijusias su aplinkosauga, veiksmų arba neveikimo užginčijimo **(3 dalis)**.
- (d) priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad **(4 dalis)**:
  - (i) būtų užtikrintos atitinkamos ir veiksmingos teisinės gynybos priemonės pagal 1, 2, ir 3 dalyse nurodytas procedūras;
  - (ii) tokios procedūros atitinka kitus šios dalies reikalavimus;
- (e) **5 dalyje** nurodytas priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad visuomenei teikiama informacija apie teisę į administracinę ir teisinę peržiūros procedūrą.

Atsakymas:

178. Lietuvoje teisės kreiptis į teismus pagrindai numatyti bendruosiuose ir specialiuosiuose teisės aktuose. Procesiniai teisės realizavimo aspektai reglamentuojami bendraisiais administracinio, civilinio, baudžiamojo proceso teisės aktais. Su aplinka susiję ginčai nagrinėjami bendra tvarka (nėra specialaus reguliavimo ar institucijų, nagrinėjančių tik su aplinka susijusius ginčus).

179. Pagrindiniai bendrieji teisės aktai, užtikrinantys asmens teisę į sprendimo administracinę, teisminę peržiūrą:

- (a) Viešojo administravimo įstatymas;
- (b) Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas;

- (c) Aplinkos apsaugos įstatymas;
  - (d) Seimo kontrolierių įstatymas;
  - (e) Administracinių ginčų komisijų įstatymas;
  - (f) Civilinis kodeksas;
  - (g) Prokuratūros įstatymas;
  - h) Žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymas.
- Procesiniai bylų teismuose nagrinėjimo aspektai reglamentuoti:
- (i) ABTĮ;
  - (j) CPK;
  - (k) Baudžiamojo proceso kodekse.

180. Nacionaliniuose teismuose nagrinėjamus ginčus galime skirstyti pagal ginamų interesų pobūdį. Teismai nagrinėja ginčus, kuriuose ginamas privatus interesas (asmuo turi pagrįsti jo subjektinės teisės pažeidimą) ir viešasis interesas. Aplinkos srityje asmenys turi teisę teisės aktų nustatyta tvarka ginti pažeistas subjektines teises (pvz. teisę gauti informaciją apie aplinką) taip pat viešąjį interesą, kai tai įtvirtinta reglamentuojančiuose teisės aktuose.

181. ABTĮ 5 straipsnyje, CPK 5 straipsnyje įtvirtinta, kad kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas.

182. ABTĮ 55 straipsnyje numatyta, kad įstatymų nustatytais atvejais prokuroras, viešojo administravimo subjektai, organizacijos ar fiziniai asmenys gali kreiptis į teismą su pareiškimu, kad būtų apgintas viešasis interesas arba apgintos valstybės, savivaldybės ir asmenų teisės bei įstatymų saugomi interesai. CPK 49 straipsnyje įtvirtinta prokuroro ir, įstatymų nustatytais atvejais, valstybės ir savivaldybių institucijų ir kitų asmenų teisė kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo.

183. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje laikomasi nuoseklios pozicijos, kad viešasis interesas, taikant ABTĮ, turėtų būti suvokiamas kaip tai, kas objektyviai yra reikšminga, reikalinga, vertinga visuomenei ar jos daliai, o įstatyme numatytų subjektų teisė ginti viešąjį interesą administracinių bylų teisenoje apibrėžiama kaip teisė nustatytais atvejais kreiptis į administracinį teismą ginant tai, kas objektyviai yra reikšminga, reikalinga, vertinga visuomenei ar jos daliai (2009 m. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas pagal viešąjį interesą ginančių subjektų skundus (prašymus), apibendrinimas).

184. Ginamas viešasis interesas aplinkos srityje vertintinas individualiai kiekvienoje byloje. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas ginamu viešuoju interesu yra pripažinęs „racionalų teritorijų panaudojimą specifiniu būdu“ (teritorijų planavimo srityje), taip pat poreikį išsaugoti konkretaus regiono „kraštovaizdį, gamtos bei istorijos ir kultūros vertybes“, „teisės į sveiką ir švarią aplinką užtikrinimas“ ir pan.

185. Teismas yra patvirtinęs, kad Orhuso konvencija suteikia teisę visuomeninėms organizacijoms ginti viešąjį interesą aplinkosaugos srityje.

9 straipsnio 1 dalis - priemonės, užtikrinančios asmens teisę kreiptis į teismą ar kitą nešališką instituciją dėl prašymo suteikti informaciją apie aplinką pagrindu gauto atsakymo peržiūros

186. Asmenų teisė gauti valstybės bei vietos savivaldos institucijų turimą ar jai skirtą informaciją reglamentuojama tiek bendraisiais, tiek specialiaisiais (būtent aplinkos srityje reglamentuojančiais) teisės aktais (žr. informaciją apie 4 straipsnio įgyvendinimą).

187. Visais atvejais, kai asmuo mano, kad į jo prašymą suteikti informaciją apie aplinką nebuvo atsakyta, atsakyta netinkamai ar atsakyta suteikti prašomą informaciją, jis gali ginti savo pažeistas teises ir kreiptis į administracinių ginčų komisiją, teismą, taip pat Seimo kontrolierių įstaigą, jei įtariama, kad valdžios atstovai netinkamai vykdo savo pareigas.

188. Asmuo gali pasirinkti jo skundą nagrinėsiančią instituciją ir kreiptis į administracinių ginčų komisiją arba į teismą. Administracinių ginčų komisijos ikiteismine tvarka nagrinėja asmenų skundus dėl viešojo administravimo subjektų priimtų individualių administracinių aktų ar veiksmų (neveikimo). Toks ginčo nagrinėjamas yra operatyvesnis, pigesnis, mažiau formalizuotas, lyginant su teisiniu procesu.

189. Remiantis ABTĮ 5 straipsniu, kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų

nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas.

190. Seimo kontrolierių įstatyme įtvirtinta asmenų teisė kreiptis į Seimo kontrolierių su skundu dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje.

191. Asmuo manydamas, kad jo prašymas suteikti informaciją apie aplinką buvo neatsakytas, atsakytas netinkamai dėl konkretaus pareigūno veiksmų ar neveikimo, kuris nepagrįstas galiojančiais teisės aktais, taip pat gali kreiptis į šio pareigūno vadovą su prašymu įvertinti pareigūno elgesį ir, prireikus, taikyti tarnybinę atsakomybę.

9 straipsnio 2 dalis - *suinteresuotos visuomenės teisė skųsti priimtą institucijos sprendimą, veiksmus ir neveikimą pagal 6 straipsnį*

192. „Suinteresuotos visuomenės“, galinčios pasinaudoti 9 straipsnio 2 dalies teikiamomis garantijomis, sąvoka apibrėžta specialiuosiuose teisės aktuose, pvz. PAV įstatyme (žr. informaciją dėl 6 straipsnio įgyvendinimo). Pagal nacionalinius teisės aktus įsteigtos ir aplinkos srityje veikiančios NVO laikomos suinteresuota visuomene. 2013-01-16 nutartimi Lietuvos Aukščiausiasis Teismas civilinėje byloje Nr. 3K-3-112/2013 patvirtino, jog asociacijos, kurios yra įsteigtos teisės aktų nustatyta tvarka ir veikia aplinkosaugos srityje, laikomos suinteresuotomis.

193. Planuojamos ūkinės veiklos PAV procese priimti institucijų sprendimai, neveikimas, gali būti skundžiami bendrųjų viešąjį administravimą reglamentuojančių nuostatų pagrindu. PAV įstatymo 15 straipsnyje papildomai įtvirtinta, kad suinteresuota visuomenė turi teisę kreiptis į teismą, jei mano, kad jos prašymas suteikti informaciją apie aplinką, buvo nepagrįstai atmestas, neatsakytas, pilnai ar iš dalies netinkamai atsakytas.

194. PAV įstatyme nurodoma, kad suinteresuota visuomenė taip pat turi teisę Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo ginčijant sprendimų, veiksmų ar neveikimo poveikio aplinkai vertinimo srityje materialinį ar procesinį teisėtumą.

195. Suinteresuotos visuomenės teisė ginti viešąjį interesą aplinkos srityje įtvirtinta ir Aplinkos apsaugos įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas ne kartą pažymėjo, kad pirmiausia organizacijos narių teisės ir įstatymų saugomi interesai gali būti apginti per pareiškėjui suteikiamus įgalinimus ginti viešąjį interesą. Tokioje byloje administracinių bylų teisenos, t. y. procesiniu, požiūriu, organizacija veikia savo vardu (kaip pareiškėjas), bet iš esmės dėl kitų asmenų (tiek esančių, tiek nesančių organizacijos nariais), visuomenės (jos dalies) ar valstybės teisėms ir teisėtiems interesams galbūt padaryto pažeidimo, kurio pašalinimas yra viešojo intereso reikalas. Sistemiskai analizuojant Orhuso konvencijos 2 straipsnio 5 dalies, 9 straipsnio 2 dalies normas ir ABTĮ 5 straipsnio 3 dalies 2 punkte, 55 straipsnio 1 dalyje nurodytas teisės normas, yra akivaizdu, kad suinteresuotos visuomeninės organizacijos, padedančios spręsti aplinkosaugos problemas, veikiančios pagal nacionalinių įstatymų reikalavimus, turi teisę ginti viešąjį interesą kreipiantis į administracinį teismą aplinkosaugos srityje (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014-04-10 nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴⁶-342/2014).

9 straipsnio 3 dalis - *visuomenės nariai turi teisę ginčyti privačių asmenų, valdžios institucijų, pareigūnų veiksmus, neveikimą, kuriais pažeidžiami aplinkos apsaugą reglamentuojantys teisės aktai*

196. Viešojo administravimo įstatyme įtvirtinta administracinė procedūra, pagal kurią institucijos nagrinėja asmenų skundus ir pranešimus. „Skundas“ suprantamas kaip asmens rašytinis kreipimasis, kuriame nurodoma, kad yra pažeistos jo teisės ar teisėti interesai, ir prašoma juos apginti. Tuo tarpu „pranešimas“ – asmens rašytinis kreipimasis į viešojo administravimo subjektą, kuriame nurodoma, kad yra pažeistos kito asmens teisės ar teisėti interesai, ir prašoma juos apginti. Taigi ir aplinkos srityje asmenys turi teisę į šią administracinę procedūrą, t. y. turi teisę kreiptis į kompetentingą instituciją, teikti skundą ir, arba pranešti apie įtariamą aplinkos srities teisės aktų pažeidimą, prašyti ištirti nurodytą įvykį ir imtis atitinkamų veiksmų.

197. Tais atvejais, kai manoma, kad tam tikro konkretaus pareigūno veiksmais, neveikimu galėjo būti pažeisti teisės aktai, asmuo turi teisę kreiptis į šio pareigūno vadovą, prašyti ištirti jo elgesį ir taikyti tarnybinę atsakomybę nustačius pažeidimus.

198. Tiek remiantis ABTĮ, tiek Civiliniu kodeksu, įstatymų nustatytais atvejais prokuroras,

valstybės, savivaldybių institucijos, kiti asmenys turi teisę ginti viešąjį interesą. Visuomenė teisę ginti viešąjį interesą turi teisės aktų nustatytais atvejais. Net ir tada, kai ši teisė nėra suteikiama tiesiogiai, viešojo intereso gynimas gali būti realizuojamas kreipiantis į prokurorą, kuris turi plačias viešojo intereso gynimo galimybes (Prokuratūros įstatymas).

9 straipsnio 4 dalis - priemonės, užtikrinančios veiksmingą, greitą, nebrangų ginčų nagrinėjimo procesą

199. Tais atvejais, kai asmens skundas, pranešimas nagrinėjamas administracine tvarka (vykdoma administracinė procedūra), asmeniui garantuojamas veiksmingas, nemokamas, jo skundo, pranešimo išnagrinėjamas:

- (a) Viešojo administravimo įstatyme numatyta, kad administracinės procedūra negali trukti ilgiau nei 20 darbo dienų, nustatytais atvejais terminas gali būti pratęstas dar 10 darbo dienų. Šie terminai garantuoja greitą pateikto skundo, pranešimo išnagrinėjimą;
- (b) administracinės procedūros pabaigoje priimamas sprendimas, kuris gali būti skundžiamas administracinių ginčų komisijai ar teismui.

200. Ginčų nagrinėjimas administracinių ginčų komisijose:

- (a) yra nemokamas;
- (b) remiantis Administracinių ginčų komisijų įstatymu, paduotas skundas turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo skundo priėmimo; motyvuotu sprendimu šis terminas gali būti pratęstas dar 10 darbo dienų;
- (c) priimtas administracinių ginčų komisijos sprendimas ginčo šalims privalomas. Prireikus sprendimas gali būti vykdomas priverstinai CPK nustatyta tvarka. Administracinių ginčų komisijos sprendimas taip pat gali būti skundžiamas teismui.

201. Ginčo nagrinėjimas teisme administracinio proceso tvarka yra mokamas. Pareiškėjas turi sumokėti 30 eurų žyminį mokesį, išskyrus numatytas išimtis (ABTĮ 36-37 straipsniai). Pavyzdžiui, žyminiu mokesčiu skundas neapmokestinamas dėl viešojo administravimo subjektų vilkinimo atlikti veiksmus, prokurorų, viešojo administravimo subjektų, organizacijų ar fizinių asmenų kreipimusi įstatymų nustatytais atvejais dėl viešojo intereso arba valstybės, savivaldybės ir asmenų teisių bei įstatymų saugomų interesų gynimo. Administracinis teismas, atsižvelgdamas į turtinę fizinio asmens ar fizinių asmenų grupės padėtį, gali visiškai ar iš dalies atleisti juos nuo žyminio mokesčio mokėjimo. Teikiant apeliacinių skundą mokamas 15 eurų žyminis mokeskis. Skundus paduodant teismui tik elektroninių ryšių priemonėmis, mokama 75 procentai už atitinkamą skundą mokėtinos žyminio mokesčio sumos. Papildomos išlaidos, kurias gali patirti pareiškėjas: užmokestis, už teisines paslaugas, teismo priteistos kitos šalies patirtos bylinėjimosi išlaidos, teismo išlaidos. Proceso trukmė priklauso nuo ginčo sudėtingumo. Priimtas teismo sprendimas yra privalomas šalims, gali būti skundžiamas aukštesnės instancijos teismui.

202. Ginčo nagrinėjimas teisme civilinio proceso tvarka yra mokamas. Ieškovas turi sumokėti žyminį mokesį, kuris priklauso nuo teikiamo reikalavimo pobūdžio ir dydžio. Numatyti atleidimo nuo žyminio mokesčio mokėjimo atvejai, pavyzdžiui, nuo žyminio mokesčio atleidžiami prokuroras, valstybės ir savivaldybių institucijos bei kiti asmenys, kai ieškinyje pareiškiamas arba pareiškimas paduodamas siekiant apginti viešąjį, valstybės arba savivaldybės interesus, – toje bylos dalyje, kurioje siekiama apginti viešąjį, valstybės arba savivaldybės interesą. Papildomos išlaidos, kurias gali patirti ieškovas: užmokestis, už įsigytas teisines paslaugas, teismo priteistos kitos šalies patirtos bylinėjimosi išlaidos, teismo išlaidos. Proceso trukmė priklauso nuo ginčo sudėtingumo. Priimtas teismo sprendimas yra privalomas šalims, gali būti skundžiamas aukštesnės instancijos teismui.

203. Jeigu asmuo mano, kad dėl tam tikrų valdžios institucijų neteisėtų veiksmų jam kilo žala, jis Žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo pagrindu gali kreiptis į teismą ir reikalauti patirtos žalos atlyginimo.

9 straipsnio 5 dalis - visuomenei suteikiama informacija apie teisę į administracinę ir teisminę peržiūros procedūrą

204. Visuomenės teisė gauti informaciją apie galimybę skųsti tam tikrus veiksmus, neveikimą, susijusį su aplinka, administracine, teismine tvarka garantuojama viešai skelbiant teisės aktus elektroninėse duomenų bazėse.

205. Vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymu, individualiame administraciniame akte privalu nurodyti jo apskundimo tvarką.

206. NAUJA! 2015 m. padarytais Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo

administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklėse detalizuojama, jog atsakyme pareiškėjui, kuriuo atsisakoma suteikti administracinę paslaugą, informaciją, priimti sprendimą, turi būti nurodyta tiksli atsakymo apskundimo tvarka ir institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimas (-ai) ir adresas (-ai), taip pat terminas (-ai), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas.

207. Dėl papildomos informacijos apie administracines, teismines procedūras asmenys turi teisę kreiptis į savivaldybę (pagal deklaruotą gyvenamąją vietą), kuri užtikrina nemokamos teisinės pagalbos teikimą.

XXIX. Kliūtys, su kuriomis susiduriama įgyvendinant 9 straipsnį

Įvardinkite kliūtis, su kuriomis susiduriama įgyvendinant bet kurią iš 9 straipsnio dalių.

Atsakymas:

208. NAUJA! Visuomenės atstovai atkreipia dėmesį, kad NVO neturi teisės teisme ginčyti norminio teisės akto nuostatų teisėtumo. NVO pažymi, kad trūksta aiškumo, kurie teisės aktai gali būti ginčijami teisme, o kurie ne.

XXX. Kita informacija, susijusi su 9 straipsnio nuostatų taikymo praktika

*Pateikite kitą informaciją, susijusią su **praktiniu 9 straipsnio taikymu (teisė kreiptis į teismus aplinkos klausimais)**, pavyzdžiui, ar kaupiama statistinė informacija, susijusi su teisės kreiptis į teismus aplinkos klausimais įgyvendinimo praktika ar numatytos priemonės, padedančios pašalinti ar sumažinti šios teisės realizavimą ribojančias finansines ir kitas kliūtis?*

Atsakymas:

-

XXXI. Su 9 straipsnio nuostatų įgyvendinimu susijusių tinklalapių adresai

Esant galimybei, pateikite susijusių interneto tinklalapių adresus:

-

10-22 straipsniai nacionaliniu lygiu neįgyvendinami.

XXXII. Bendros pastabos dėl Konvencijos tikslų

Esant galimybei pateikite informaciją, kaip Konvencijos įgyvendinimas prisideda prie kiekvieno iš dabartinės ir ateities kartų asmens teisės gyventi tinkamoje jo sveikatai ir gerovei aplinkoje

Atsakymas:

209. NAUJA! Gausėjantis elektroninių paslaugų teikimas valstybinėse įstaigose suteikia visuomenei galimybę gauti ir susirasti reikiamą informaciją greičiau ir patogiau.

XXXIII. Teisinės, reguliavimo ir kitos priemonės, įgyvendinančios 6 bis straipsnio ir Priedo Nr. I bis nuostatas (genetiškai modifikuoti organizmai)

Aprašykite teisinės, reguliavimo ir kitas priemones, reglamentuojančias visuomenės dalyvavimą priimant sprendimus dėl apgalvoto genetiškai modifikuotų organizmų išleidimo į aplinką ir patekimo į rinką pagal 6 bis straipsnį. Konkrečiai aprašykite:

- (a) 6 bis straipsnio 1 dalyje minimas nuostatas, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad:
  - (i) kiekviena Šalis savo reguliavimo sistemoje nustato veiksmingo informavimo ir visuomenės dalyvavimo tvarką priimant sprendimus pagal 6 bis straipsnio nuostatas (**Priedo Nr. I bis 1 dalis**);
  - (ii) savo reguliavimo sistemoje Šalis prineigus gali nustatyti išimtis šiame priede nustatytoms visuomenės dalyvavimo procedūroms (**Priedo Nr. I bis 2 dalis**);
  - (iii) kiekviena Šalis tinkamai, laiku ir veiksmingai, laikydamosi savo nacionalinės biosaugos sistemos, pateikia visuomenei pranešimo, parengto siekiant gauti leidimą dėl genetiškai modifikuotų organizmų (GMO) apgalvoto išleidimo į aplinką arba tiekimo rinkai jos teritorijoje, santrauką, taip pat vertinimo ataskaitą, jei ji yra (**Priedo Nr. I bis 3 dalis**);
  - (iv) šalys jokių atvejų nelaiko konfidencialia informacijos, išvardintos šioje dalyje (**Priedo Nr. I bis 4 dalis**);
  - (v) kiekviena Šalis užtikrina, kad sprendimai būtų priimami skaidriai, ir suteikia visuomenei galimybę susipažinti su atitinkama procedūrine informacija. Ši informacija, pavyzdžiui, galėtų būti (**Priedo Nr. I bis 5 dalis**):
    - a. apie galimų sprendimų pobūdį;
    - b. apie valstybės instituciją, atsakingą už sprendimo priėmimą;
    - c. apie visuomenės dalyvavimo tvarką, nustatytą 1 punkte;
    - d. nuoroda į valstybės instituciją, iš kurios galima gauti reikiamą informaciją;
    - e. nuoroda į valstybės instituciją, kuriai gali būti teikiamos pastabos ir pastabų perdavimo terminai.
  - (vi) pagal 1 punktą priimtos nuostatos leidžia visuomenei bet kuriuo tinkamu būdu teikti pastabas, informaciją, analizę arba nuomones, kurios, jos manymu, yra susijusios su siūlomu apgalvotu GMO išleidimu, įskaitant tiekimą rinkai (**Priedo Nr. I bis 6 dalis**);
  - (vii) kiekviena Šalis stengiasi užtikrinti, kad, priimant sprendimus dėl to, ar išduoti leidimą dėl apgalvoto GMO išleidimo į aplinką, įskaitant leidimą dėl tiekimo rinkai, būtų tinkamai atsižvelgta į 1 punkte įvardytus visuomenės dalyvavimo rezultatus (**Priedo Nr. I bis 7 dalis**);
  - (viii) Šalys užtikrina, kad, valstybės institucijai priėmus sprendimą vadovaujantis šio priedo nuostatomis, to sprendimo tekstas būtų viešai prieinamas, kartu nurodant priežastis ir motyvus, kuriais jis yra grindžiamas (**Priedo Nr. I bis 8 dalis**);
- (b) kaip laikomasi reikalavimų, kuriuos Šalys nustato pagal šio straipsnio 1 dalies nuostatas, turėtų papildyti ir abipusiškai remti jų nacionalinės biosaugos sistemos nuostatas, atitinkančias Kartachenos biosaugos protokolo tikslus (**6 bis straipsnio 2 dalis**).

Atsakymas:

210. Pagrindiniai teisės aktai, reglamentuojantys visuomenės informavimą, dalyvavimą 6 bis straipsnio, Priedo Nr. I bis įgyvendinimo srityje:

- (a) Genetiškai modifikuotų organizmų įstatymas (GMO įstatymas);
- (b) 2001-12-18 aplinkos ministro įsakymas Nr. 602 „Dėl genetiškai modifikuotų organizmų valdymo priežiūros komiteto sudarymo ir jo nuostatų patvirtinimo“;
- (c) 2004-10-18 aplinkos ministro įsakymas „Dėl genetiškai modifikuotų organizmų informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“;
- (d) 2004-04-29 aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-225 patvirtintas Genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką, tiekimo rinkai tvarkos aprašas (GMO apgalvoto išleidimo į aplinką, tiekimo rinkai tvarkos aprašas);
- (e) 2003-06-11 aplinkos ministro įsakymu Nr. 299 patvirtintas Visuomenės informavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką ir tiekimo rinkai tvarkos aprašas.

GMO įstatymas kartu su įgyvendinamaisiais teisės aktais į nacionalinę teisę perkelia 2001-03-12 Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/18/EB dėl genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką ir panaikinančios Tarybos direktyvą 90/220/EEB nuostatas. Lietuvoje taip pat taikomas Europos Parlamento ir Tarybos 2003-09-22 reglamentas (EB) Nr. 1829/2003 dėl genetiškai modifikuoto maisto ir pašarų (Reglamentas Nr. 1829/2003).

211. Lietuva nėra nusistačiusi visuomenės dalyvavimo išimčių, atsizvelgiant į Priedo Nr. I bis 2 dalį.

6 bis straipsnio 1 dalis, Priedo Nr. I bis 1-8 dalys

212. GMO įstatymo 12 straipsnis nustato, kad teisės aktų nustatyta tvarka visuomenė turi teisę dalyvauti priimant sprendimus dėl GMO ir genetiškai modifikuotų produktų naudojimo ir gauti apie tai informaciją. Veiklos, kurios metu naudojami GMO, valstybinį valdymą Lietuvoje vykdo AM.

213. Lietuvoje taip pat veikia GMO valdymo priežiūros komitetas ir GMO ekspertų komitetas. GMO valdymo priežiūros komitetas sudarytas proporcinio principu ir susideda iš gamybininkų, mokslininkų, valstybės tarnautojų ir NVO atstovų. Pagrindinė komiteto funkcija – teikti pasiūlymus dėl sprendimų GMO klausimais. Komitetas atskaitingas AM. GMO ekspertų komitetas rengia rizikos aplinkai ir žmonių sveikatai vertinimo išvadas dėl kiekvieno pateikto prašymo leidimui gauti. Vertinimo išvados teikiamos AM, jos taip pat pristatomos GMO valdymo priežiūros komiteto posėdžio metu.

214. GMO apgalvoto išleidimo į aplinką, tiekimo rinkai tvarkos aprašu nustatytos dvi GMO apgalvoto išleidimo į aplinką procedūros: ne tiekimo rinkai (lauko moksliniai tyrimai) ir tiekimo rinkai. Šios dvi procedūros grindžiamos rizikos aplinkai ir žmonių sveikatai vertinimu. Pranešėjas, prieš teikdamas prašymą ir pranešimą išduoti leidimą GMO apgalvotam išleidimui į aplinką, įvertina riziką aplinkai ir žmonių sveikatai. AM, gavusi prašymą ir pranešimą, per 10 dienų raštu ir elektroniniu būdu teikia GMO ekspertų komitetui, GMO valdymo priežiūros komiteto nariams, suinteresuotoms institucijoms (Žemės ūkio ministerijai, Sveikatos apsaugos ministerijai, Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai) ir visuomenei (per GMO informacinę sistemą) gauto pranešimo santrauką (pagal prašymą – visą pranešimą), išskyrus konfidencialią informaciją. Tiekimo rinkai atveju papildomai teikiama vertinimo ataskaita.

215. Dėl kiekvienos GMO apgalvoto išleidimo į aplinką ne tiekimui rinkai paraiškos viešojo konsultavimosi procedūra pradedama skelbiant informaciją internetu per GMO informacinę sistemą ir per Europos Komisijos Jungtinių tyrimų centro interneto svetainę. Per nustatytą 30 dienų terminą visuomenė turi teisę teikti pastabas, pasiūlymus. GMO tiekimo rinkai atveju visuomenės informavimo ir dalyvavimo procedūros vykdomos pagal Reglamento Nr. 1829/2003 nuostatas. Rizikos aplinkai ir žmonių sveikatai vertinimo mokslinės nuomonės skelbiamos Europos maisto saugos tarnybos interneto svetainėje.

216. GMO apgalvoto išleidimo į aplinką, tiekimo rinkai tvarkos apraše numatyta, kad pateiktame pranešime pranešėjas gali nurodyti informaciją, kurios atskleidimas galėtų

pakenkti jo konkurencingumui. Šiuo atveju pareiškėjas privalo pagrįsti, kodėl jo nurodyta informacija turėtų būti laikoma konfidencialia ir pateikti tokį konfidencialumą pagrindžiančius dokumentus, kuriuos būtų įmanoma patikrinti. AM, prieš nusprenddama, ar informacija gali būti laikoma konfidencialia, turi pareigą konsultuotis dėl to su pranešėju. Konfidencialiais nelaikomi šie duomenys: GMO aprašymas, pavadinimas ir adresas, tyrimo tikslas, GMO išleidimo į aplinką vieta ir laikas, paskirtis, stebėsenos metodai ir planai, rizikos aplinkai ir žmonių sveikatai vertinimas ir veiksmų planas avarijos atveju.

217. Prieš priimant sprendimą dėl GMO išleidimo, argumentuotai įvertinami gauti pasiūlymai, nustatoma, ar jie pagrįsti ir ar į juos turi būti atsižvelgta. AM informuoja visuomenę GMO informacinės sistemos pagalba apie: priimtus sprendimus dėl genetiškai modifikuotų medžiagų ir GMO riboto naudojimo; apgalvoto išleidimo į aplinką ir tiekimo rinkai; konkrečias naudojimo ir tvarkymo sąlygas; pranešimo atmetimo priežastis ir motyvus; avarinio reagavimo planus ir nelaimingo atsitikimo atveju taikytinas saugumo priemones; laikinai apribotus ar uždraustus GMO, kurių naudojimas įteisintas ES; konsultacijų su GMO ekspertų komitetu nuomones ir argumentuotus prieštaravimus; atnaujintus sprendimus, stebėsenos rezultatus ir kt.

6 bis straipsnio 2 dalis - 6 bis straipsnio 1 dalies reikalavimai suderinti su nacionalinėmis biosaugos gairėmis ir Kartachenos biosaugos protokolu

218. Lietuva yra prisijungusi prie Biologinės įvairovės konvencijos Kartachenos biosaugos protokolo. Pastarojo nuostatos papildo 6 bis straipsnio 1 dalyje įtvirtintą teisinį reguliavimą. Nacionalinės nuostatos, įgyvendinančios 6 bis straipsnio 1 dalį, yra suderintos su Lietuvoje veikiančios biosaugos sistema ir atitinka Kartachenos biosaugos protokolo tikslus.

XXXIV. Kliūtys, su kuriomis susiduriama įgyvendinant 6 bis straipsnį ir Priedą Nr. I bis

Įvardinkite kliūtis, su kuriomis susiduriama įgyvendinant bet kurią iš 6 bis straipsnio dalių ir Priedą Nr. I bis.

Atsakymas:

219. Su kliūtimis nesusiduriama. Šios nuostatos praktikoje kol kas nebuvo taikytos.

XXXV. Kita informacija, susijusi su 6 bis straipsnio nuostatų ir Priedo Nr. I bis taikymo praktika

Pateikite kitą informaciją, susijusią su praktiniu 6 bis straipsnio nuostatų, reglamentuojančių visuomenės dalyvavimą priimant sprendimus dėl apgalvoto genetiškai modifikuotų organizmų išleidimo į aplinką ir patekimo į rinką, taikymu, pavyzdžiui, ar kaupiama statistinė ar kita informacija apie visuomenės dalyvavimą priimant šiuos sprendimus ar sprendimus, kurie pagal Priedo Nr. I bis 2 dalį laikomi visuomenės dalyvavimo procedūros išimtimis?

Atsakymas:

220. NAUJA! 2016 m., siekiant vykdyti įsipareigojimus pagal Europos Sąjungos teisę, t. y. siekiant perkelti 2015-03-11 Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/412, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2001/18/EB nuostatos dėl valstybių narių galimybės savo teritorijoje riboti ar drausti genetiškai modifikuotų organizmų (GMO) auginimą, nuostatas, pradėtos rengti GMO įstatymo pataisos. Šiais pakeitimais bus detalizuojamas leidimų išdavimo procedūros, tarp jų ir visuomenės informavimo, dalyvavimo taisyklės.

XXXVI. Su 6 bis straipsnio nuostatų įgyvendinimu susijusių tinklalapių adresai

Esant galimybei, pateikite susijusių interneto tinklalapių adresus, įskaitant nuorodas į registrus, kuriuose skelbiami sprendimai, susiję su genetiškai modifikuotų organizmų išleidimu:

Atsakymas:

221.

AM - <http://www.am.lt>

GMO informacinė sistema - <http://gmo.am.lt/>

Žemės ūkio ministerija - <http://zum.lrv.lt/>

Sveikatos apsaugos ministerija - <http://sam.lrv.lt/>

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba - <http://vmvt.lt/>

Europos Komisijos Jungtinių tyrimų centras - <http://gmoinfo.jrc.ec.europa.eu/default.aspx>

Europos maisto saugos tarnyba - http://ec.europa.eu/food/plant/gmo/index_en.htm